

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE
FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Obor: Mezinárodní obchod

Vybraná analýza rozvojové pomoci EU
Bakalářská práce

Autor: Markéta Kalibová

Vedoucí práce: Ing. Barbora Vondrušková, Ph.D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

.....

podpis studenta

Poděkování:

Na tomto místě bych ráda poděkovala paní Ing. Barboře Vondruškové, Ph.D. za ochotu, věnovaný čas, vstřícnost a poskytnuté rady při vypracování této bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině za podporu a trpělivost během mého studia.

Obsah

Úvod.....	- 1 -
1 Rozvojová politika EU	- 2 -
1.1 Vývoj evropské rozvojové spolupráce	- 2 -
1.1.1 Počátky rozvojové asistence	- 2 -
1.1.2 Od 70. let po současnost	- 3 -
1.2 Geografické nástroje rozvojové pomoci	- 5 -
1.2.1 Evropský rozvojový fond.....	- 6 -
1.2.2 Evropský sousedský a partnerský nástroj	- 7 -
1.2.3 Nástroj pro rozvojovou spolupráci	- 8 -
2 Charakteristika vybraných zemí	- 9 -
2.1 Egypt	- 9 -
2.1.1 Ekonomicko - politická situace země	- 9 -
2.1.2 Spolupráce s EU.....	- 10 -
2.2 Etiopie	- 15 -
2.2.1 Ekonomicko – politická situace země	- 15 -
2.2.2 Spolupráce s EU.....	- 16 -
2.3 Indonésie	- 21 -
2.3.1 Ekonomicko – politická situace země	- 21 -
2.3.2 Spolupráce s EU.....	- 22 -
2.4 Peru	- 27 -
2.4.1 Ekonomicko- politická situace země	- 27 -
2.4.2 Spolupráce s EU.....	- 28 -
2.5 Ukrajina.....	- 32 -
2.5.1 Ekonomicko – politická situace země	- 32 -
2.5.2 Spolupráce s EU.....	- 33 -
3 Efektivita rozvojové pomoci	- 39 -
3.1 Statistická metoda korelační analýzy	- 39 -
3.2 Posouzení efektivity na příkladu vybraných zemí	- 40 -
3.2.1 Egypt.....	- 40 -
3.2.2 Etiopie.....	- 42 -
3.2.3 Indonésie.....	- 44 -

3.2.4	Peru	- 46 -
3.2.5	Ukrajina	- 48 -
Závěr.....		- 50 -
Seznam literatury.....		- 52 -

Seznam zkratek

ACP	African, Caribbean and Pacific Group of States - země Afriky, Karibiku, Pacifiku
COMESA	Common Market for Eastren and Southern Africa - Společný trh východní a jižní Afriky
DEVCO	Development and Cooperation – EuropeAid - Úřad pro rozvoj a spolupráci EuropeAid
DCI	Development and Cooperation Instrument – Nástroj pro rozvojovou spolupráci
EAMA	Etats Africains et Malgache Associes – Asociované africké státy a Madagaskar
EDF	European Development Fund - Evropský rozvojový fond
EHS	Evropské hospodářské společenství
ENI	European Neighbourhood Instrument – Evropský sousedský nástroj
ENPI	European Neighbourhood and Partnership Instrument- Evropský sousedský a partnerský nástroj
EU	Evropská unie
FLEX	Support for Fluctuations in Export Earnings
MEDA	Mesures D'Accompagnement
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organisation for Economic Co – operation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
PASDEP	A Plan for Accelerated and Sustained Development to End Poverty - Plán pro trvalý rozvoj a ukončení chudoby
STABEX	Système de Stabilisation des Recettes d'Exportation - Systém stabilizace exportních příjmů
SB	Skupina světové banky
TACIS	Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States - Technická pomoc Společenství nezávislých

Seznam tabulek

- Tabulka 1: Financování jednotlivých sektorů Egypta ve sledovaném období (v milionech eur); str. 11
- Tabulka 2: Indikátor prvního sektoru - Kontrola korupce v Egyptě ve sledovaných letech (v %); str. 12
- Tabulka 3: Indikátor prvního sektoru - Politická stabilita v Egyptě ve sledovaných letech (v %); str. 12
- Tabulka 4: Indikátor druhého sektoru - Export zboží z Egypta do EU ve sledovaných letech (v milionech eur); str. 13
- Tabulka 5: Indikátor druhého sektoru - Export z Egypta do arabských zemí ve sledovaných letech (v milionech USD); str. 13
- Tabulka 6: Indikátor druhého sektoru - Export z Egypta do afrických nearabských zemí ve sledovaných letech (v milionech USD); str. 14
- Tabulka 7: Indikátor třetího sektoru - Míra gramotnosti egyptského dospělého obyvatelstva ve sledovaných letech (v %); str. 14
- Tabulka 8: Indikátor třetího sektoru - Podíl nezaměstnaných s VŠ na celkovém počtu nezaměstnaných v Egyptě; str. 15
- Tabulka 9: Financování jednotlivých sektorů Etiopie ve sledovaném období (v milionech eur); str. 17
- Tabulka 10: Indikátor prvního sektoru - Hodnota exportovaného zboží z Etiopie do zemí COMESA ve sledovaných letech (v milionech USD); str. 17
- Tabulka 11: Indikátor prvního sektoru - Hustota silnic v Etiopii, km/1000km² ve sledovaných letech; str. 18
- Tabulka 12: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Etiopie žijících s méně než 1,25 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva); str. 18

- Tabulka 13: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Etiopie žijících s méně než 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového počtu obyvatel); str. 19
- Tabulka 14: Indikátor druhého sektoru - Zemědělství jako část HDP Etiopie ve sledovaných letech (roční přírůstek v %); str. 19
- Tabulka 15: Indikátor druhého sektoru - Zemědělství v procentuálním podílu na HDP Etiopie ve sledovaných letech (v %); str. 19
- Tabulka 16: Indikátor třetího sektoru - Kontrola korupce v Etiopii ve sledovaných letech (v %); str. 20
- Tabulka 17: Indikátor třetího sektoru - Efektivita vlády v Etiopii ve sledovaných letech (v %); str. 20
- Tabulka 18: Financování jednotlivých sektorů Indonésie ve sledovaném období (v milionech eur); str. 23
- Tabulka 19: Indikátor prvního sektoru - Míra gramotnosti indonéských dospělých obyvatel ve sledovaných letech (v %); str. 23
- Tabulka 20: Indikátor prvního sektoru - Rozdělení indonéského obyvatelstva podle dosaženého vzdělání ve sledovaných letech (v %); str. 24
- Tabulka 21: Indikátor prvního sektoru - Hrubý podíl obyvatel Indonésie přihlášených k terciálnímu vzdělání ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva); str. 24
- Tabulka 22: Indikátor druhého sektoru - Vývoz zboží z Indonésie do EU ve sledovaných letech (v miliardách eur); str. 25
- Tabulka 23: Indikátor druhého sektoru - Dovoz zboží z EU do Indonésie ve sledovaných letech (v miliardách eur); str. 25
- Tabulka 24: Indikátor třetího sektoru - Kontrola korupce v Indonésii ve sledovaných letech (v %); str. 26
- Tabulka 25: Indikátor třetího sektoru - Vláda zákona v Indonésii ve sledovaných letech (v %); str. 26

- Tabulka 26: Financování jednotlivých sektorů Peru ve sledovaném období (v milionech eur); str. 28
- Tabulka 27: Indikátor prvního sektoru - Kontrola korupce v Peru ve sledovaných letech (v %); str. 29
- Tabulka 28: Indikátor prvního sektoru - Efektivita vlády v Peru ve sledovaných letech (v %); str. 29
- Tabulka 29: Indikátor prvního sektoru - Politická stabilita v Peru ve sledovaných letech (v %); str. 30
- Tabulka 30: Indikátor prvního sektoru - Vláda zákona v Peru ve sledovaných letech (v %); str. 30
- Tabulka 31: Indikátor prvního sektoru - Lidská práva v Peru ve sledovaných letech (v %); str. 30
- Tabulka 32: Indikátor druhého sektoru - Procentuální podíl obyvatel Peru s přístupem k sanitárním zařízením ve sledovaných letech (v %); str. 31
- Tabulka 33: Indikátor druhého sektoru - Procentuální podíl obyvatel Peru s přístupem k nezávadné vodě ve sledovaných letech (v %); str. 31
- Tabulka 34: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Peru žijících s méně než 1,25 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva); str. 32
- Tabulka 35: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Peru žijících s méně než 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva); str. 32
- Tabulka 36: Financování jednotlivých sektorů Ukrajiny ve sledovaném období (v milionech eur); str. 34
- Tabulka 37: Indikátor prvního sektoru - Kontrola korupce na Ukrajině ve sledovaných letech (v %); str. 35
- Tabulka 38: Indikátor prvního sektoru - Efektivita vlády na Ukrajině ve sledovaných letech (v %); str. 35

- Tabulka 39: Indikátor prvního sektoru - Vláda zákona na Ukrajině ve sledovaných letech (v %); str. 36
- Tabulka 40: Indikátor druhého sektoru - Vyvezené zboží z Ukrajiny do EU ve sledovaných letech (v miliardách eur); str. 36
- Tabulka 41: Indikátor druhého sektoru - Dovezené zboží z EU na Ukrajinu ve sledovaných letech (v miliardách eur); str. 37
- Tabulka 42: Indikátor třetího sektoru - Podíl mimoměstských obyvatel Ukrajiny žijících pod národní hranici chudoby venkova ve sledovaných letech (v % z celkového mimoměstského obyvatelstva); str. 38
- Tabulka 43: Indikátor třetího sektoru - Podíl městských obyvatel Ukrajiny žijících pod národní hranici chudoby měst ve sledovaných letech (v % z celkového městského obyvatelstva); str. 38

Seznam grafů

- Graf 1: Indikátor druhého sektoru - Vyvezené zboží z Egypta do EU ve sledovaných letech (v milionech eur); str. 41
- Graf 2: Indikátory druhého sektoru - Podíl obyvatel Etiopie žijících s 1,25 respektive se 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva); str. 43
- Graf 3: Indikátory druhého sektoru - Vyvezené zboží z Indonésie do EU a Dovezené zboží z EU do Indonésie ve sledovaných letech (v miliardách eur); str. 45
- Graf 4: Indikátory druhého sektoru - Podíl obyvatel Peru žijících s 1,25 respektive 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva); str. 47
- Graf 5: Indikátory druhého sektoru - Vyvezené zboží z Ukrajiny do EU a Dovezené zboží z EU na Ukrajinu ve sledovaných letech (v miliardách eur); str. 49

Úvod

Chudoba a špatné životní podmínky jsou i v dnešní moderní době celosvětovým problémem, kterému vyspělé státy čelí finanční i materiální podporou méně rozvinutých zemí. Evropská unie je včetně svých členských států největším poskytovatelem rozvojové pomoci na světě. Proto se v této bakalářské práci věnuji problematice rozvojové politiky EU. Cílem této práce je zhodnocení efektivity rozvojové pomoci EU na základě zvolených indikátorů ve vybraných zemích.

První kapitola této práce seznamuje čtenáře s fungováním rozvojové politiky EU. Je zde stručně popsán vývoj formální podoby spolupráce EU s rozvojovými zeměmi od počátečních úprav po současnou podobu. Je zde věnován prostor změnám, které nastaly ve vztahu EU k rozvojovým zemím s postupující evropskou integrací a které se odrazily právě v podobě smluv upravujících evropskou rozvojovou politiku. Dále se v této kapitole věnuji třem geografickým finančním nástrojům, které EU využívá pro distribuci prostředků rozvojovým zemím. Těmito nástroji jsou Evropský rozvojový fond, Evropský sousedský a partnerský nástroj a Nástroj pro rozvojovou spolupráci.

Ve druhé kapitole se nachází charakteristika pěti vybraných rozvojových zemí. Jsou to Egypt, Etiopie, Indonésie, Peru a Ukrajina. Je tu nastíněna ekonomicko – politická situace v každé zemi a hlavně rozvojová spolupráce EU s těmito zeměmi. Jsou zde definovány sektory, na jejichž rozvoj ve vybraných zemích plynou finanční prostředky EU, rozdělení financí do těchto sektorů a u každého sektoru jsou stanoveny cíle, kterých chce EU dosáhnout. Pro každý sektor v každé zemi bylo vždy zvoleno několik ukazatelů, které mapují vývoj daného sektoru. Pro sledování vývoje v sektorech je stanoveno období 2002 – 2013.

Ve třetí kapitole je zhodnocena efektivita rozvojové pomoci EU ve vybraných zemích. Zhodnocení efektivity je provedeno na základě dvou pracovních hypotéz. První hypotéza předpokládá, že vývoj v podporovaných sektorech jednotlivých zemí je závislý na finančních prostředcích, které do sektorů plynou z fondů EU. Pro potvrzení nebo nepotvrzení této hypotézy bude použita statistická metoda korelační analýzy, přičemž směrodatným ukazatelem udávajícím sílu závislosti bude korelační koeficient. Druhá pracovní hypotéza pokládá otázku, zda dochází v jednotlivých sektorech sledovaných zemí k pozitivnímu vývoji. Na základě vývoje indikátorů zvolených pro jednotlivé sektory bude stanoveno, zda je nebo není rozvojová pomoc EU ve vybraných zemích efektivní.

1 Rozvojová politika EU

Cílem úvodní kapitoly je stručně seznámit čtenáře s vývojem rozvojové politiky Evropské unie (dále EU) v podobě fundamentálních dohod a smluv důležitých pro její současné fungování. Popsány jsou zde priority jednotlivých smluv v závislosti na dané době a současná podoba vztahů mezi EU a rozvojovými zeměmi. V druhé části kapitoly je charakteristika tří geografických finančních nástrojů určených k financování evropské rozvojové pomoci.

1.1 Vývoj evropské rozvojové spolupráce

Základ rozvojové pomoci položily již Římské smlouvy¹ z roku 1957, jež byly doplněny dohodami z Yaoundé², Lomé³ a Cotonou⁴. Do současné podoby se proces evropské integrace dostával několik desetiletí. Zprvu byly finančně podporovány pouze africké státy, ale s narůstajícím počtem členských států Evropského hospodářského společenství (dále EHS), později EU, narůstal i počet beneficentů rozvojové pomoci. Všechny zmíněné smlouvy označily za hlavní nástroj distribuce finančních prostředků Evropský rozvojový fond (z anglického European Development Fund; dále jako EDF) pro země Afriky, Karibiku a Tichomoří (z anglického African, Caribbean and Pacific Group of States; dále ACP) stojící mimo rozpočet EU. Ostatní programy asistence v oblasti rozvoje jsou financovány přímo z rozpočtu.

1.1.1 Počátky rozvojové asistence

S postupující poválečnou evropskou integrací cítily státy západní Evropy nutnost revidovat vztahy se svými koloniemi. Tento úmysl nebyl motivován čistě solidaritou k méně rozvinutým zemím, spíše snahou evropských metropolí o udržení vlivu v závislých územích. Zejména Francie považovala určité napojení jejích zámořských koloniálních území na vznikající EHS za důležité. Od této asociace si slibovala zvýšení vývozu z těchto zemí

¹ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://old.eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:11957E/TXT:CS:NOT>.

² [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://www.cvce.eu/obj/la_convention_de_yaounde_20_juillet_1963-fr-52d35693-845a-49ae-b6f9-ddbc48276546.html.

³ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://ctr.sice.oas.org/Trade/CARIFORUM-ECEPA/Cotonou_Agreement_&_Lome4_lome4_e.pdf.

⁴ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/overview/documents/devco-cotonou-consol-europe-aid-2012_en.pdf.

do ostatních členských států, prosazení asistence nejchudším národům Afriky a sdílení nákladů na rozvojovou pomoc.⁵ Na distribuci peněžních prostředků těmto zemím byl zřízen EDF. Do smlouvy o založení EHS byla zahrnuta opatření o asociaci mimoevropských území se zvláštními vztahy k Belgii, Francii, Itálii a Nizozemsku. Hlavním cílem se stala podpora hospodářského a sociálního rozvoje a založení úzkých hospodářských vazeb na EHS. Tato Část IV Římských smluv umožnila vznik zvláštní formy mezinárodní integrace národů na různém stupni ekonomického rozvoje, vyjednána však byla pouze metropolitními státy.⁶

Krátce po vzniku EHS vzrostl tlak na rozšíření jeho mezinárodních ekonomických politik, a kvůli dekolonizaci Afriky také na další revizi vztahů EHS s již bývalými koloniemi. Hlavním tématem jednání o dohodě s Asociovanými africkými státy a Madagaskarem (z francouzského *Etats Africains et Malgache Associes*; dále EAMA) byl zvýhodněný přístup zboží z těchto zemí na trh EHS, stejně jako množství finančních prostředků směřujících na hospodářský rozvoj EAMA.⁷ Smlouvu podepsalo šest členských států EHS a osmnáct afrických v Yaoundé roku 1964. Dohoda se setkala s úspěchem, proto se země ještě před jejím vypršením rozhodly pokračovat v nastoleném směru. V roce 1969 byla proto podepsána druhá dohoda z Yaoundé. Při obou těchto jednáních měly členské státy EHS rozhodující slovo o podobě rozvojové pomoci, zvláště o výši a účelu poskytnutých finančních prostředků. Nejvýraznější inovací druhé smlouvy bylo zavedení omezeného programu stabilizace cen pro vývoz tropických produktů z EAMA. Rozvojové prostředky byly směřovány na podporu zemědělství, industrializaci a vzdělání.⁸

1.1.2 Od 70. let po současnost

S přistoupením Velké Británie k EHS v roce 1972 a velkým počtem jejích bývalých kolonií začala být zjevná nutnost změny v pojetí rozvojové politiky i v jednáních o nové smlouvě. Započal se proces vyjednávání považovaný ze strany EHS za revoluci v politice rozvojové spolupráce. Důvodem bylo založení institucionalizovaného partnerství mezi EHS a zeměmi ACP. Státy ACP utvořily skupinu mající vlastní kolektivní hlas. Mohly být

⁵ JELÍNEK, P. a kol. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 92 str., str. 7-16. ISBN 80-86506-33-9.

⁶ CIHELKOVÁ, E., JAKŠ J. *Evropská integrace - Evropská unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2004, 377 str., str. 149. ISBN 80-245-0854-0.

⁷ CINI, M., PÉREZ-SOLÓRZANO BORRAGÁN, N. *European Union politics*. 3rd ed. /. New York: Oxford University Press, 2010, xxxv, 485 str., str. 229. ISBN 01-995-4863-3.

⁸ JELÍNEK, P. a kol. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 92 str., str. 18-21. ISBN 80-865-0633-9.

EHS rovnocenným partnerem a zajistit tak rozvoj i nejchudších zemí.⁹ V roce 1975 byly v Lomé podepsány dohody mezi 46 státy ACP a EHS. Smlouva obsahovala nerekiproční obchodní preference vůči státům ACP, důraz byl kladen na změny fungování státních služeb, organizací a podniků, na reformy makroekonomického rázu, zahrnuta byla podpora v sektorech vzdělávání a průmyslu. V roce 1979 přibyl program na stabilizaci cen zemědělských produktů STABEX.¹⁰

Vzhledem k tomu, že s pravidelnými obnovami zůstala dohoda z Lomé v platnosti více než čtvrt století a neustále se zvyšoval počet beneficentů, stejně jako objem disponibilních financí i podíl grantů na celkové rozvojové pomoci, lze ji označit za velmi úspěšnou. V 90. letech se ale její rámec stal kvůli rozpadu sovětského bloku a pádu komunismu, rostoucímu počtu členů nově vzniklé EU a všeobecné liberalizaci obchodu zastaralým.

Novou smlouvu z Cotonou z roku 2000, platnou na 20 let, podepsalo 78 zemí ACP. Jako podmínku poskytnutí rozvojových prostředků dohoda stanovila, že země musí mít alespoň základní znaky právního státu, ochrany lidských práv a tržní ekonomiky. Rozvojová spolupráce od té doby není pouze socioekonomickou záležitostí, stala se i věcí politickou. Také proto ale pro ni zůstává velkou výzvou vyvážit potřeby rozvojových zemí s potřebami EU a jejích členských států. Největší střet zájmů nastal v oblasti zemědělské politiky. Po dlouhá léta protekcionistická Společná zemědělská politika subvencí vlastní produkce snižovala ceny dováženého zboží a bránila jejich přístupu na evropský trh.¹¹

Problémem dnešní evropské rozvojové politiky je rozdělená kompetence mezi orgány EU a členskými státy. Protože se nejedná o společnou, ale koordinovanou politiku, existuje Rozvojová politika Evropské komise vedle rozvojových programů jednotlivých členských zemí. Při prosazování návrhů pomoci může dojít k rozporu mezi záměry EU a členských států, či naopak. Přestože Komise nemůže v tomto ohledu mluvit za celou EU, má značný vliv na to, kde a jak budou finanční prostředky použity.¹²

Rozvojová pomoc je také multilaterální záležitostí, kdy se EU sdružuje s dalšími státy v mnoha mezinárodních institucích, jako jsou Organizace spojených národů (OSN) a přidružené organizace, Mezinárodní měnový fond (MMF), Skupina světové banky

⁹ CINI, M., PÉREZ-SOLÓRZANO BORRAGÁN, N. *European Union politics*. 3rd ed. /. New York: Oxford University Press, 2010, xxxv, 485 str., str. 230. ISBN 01-995-4863-3.

¹⁰ Z francouzského *Système de Stabilisation des Recettes d'Exportation*; Systém stabilizace exportních příjmů.

¹¹ JELÍNEK, P. a kol. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 92 str., str. 23-25. ISBN 80-86506-33-9.

¹² CINI, M., PÉREZ-SOLÓRZANO BORRAGÁN, N. *European Union politics*. 3rd ed. /. New York: Oxford University Press, 2010, xxxv, 485 str., str. 231-232. ISBN 01-995-4863-3.

(SB) nebo Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Současná unijní rozvojová politika se posunula od prvotního zaměření na země ACP a rozšířila řady recipientů od postkomunistických zemí po nejchudší státy světa. S těmito zeměmi má EU rozsáhlé, ale často odlišné ekonomické vztahy. Tento fakt je dán historickými událostmi, poválečným uspořádáním Evropy a světa a také vývojem evropské ekonomické integrace.¹³

Přes tyto změny navázala EU v dohodě z Cotonou na předchozí smlouvy ve stanovení cílů, jako je například omezení chudoby v rozvojových zemích, podpora udržitelného rozvoje, začlenění nejchudších zemí do světové ekonomiky. Zdůrazněna byla potřeba makroekonomických a strukturálních změn směřujících k vytvoření podnikatelsky a investičně příznivého prostředí či k realizaci úsporných fiskálních a monetárních politik.¹⁴

1.2 Geografické nástroje rozvojové pomoci

Poskytování rozvojové pomoci patří pod správu jednoho z generálních ředitelství Evropské komise. Tento útvar se nazývá Úřad pro rozvoj a spolupráci EuropeAid (Development and Cooperation – EuropeAid; dále DEVCO).¹⁵ Rozvojová pomoc je distribuována pomocí finančních nástrojů. Geografické nástroje jsou podle DEVCO tři: EDF, Evropský sousedský a partnerský nástroj (European Neighbourhood and Partnership Instrument; dále ENPI) a Nástroj pro rozvojovou spolupráci (Development and Cooperation Instrument; dále DCI). Geografické nástroje fungují na principu dialogu Komise s partnerskými zeměmi, na jehož základě jsou vypracovány strategické plány vytyčující prioritní oblasti pro rozvojovou asistenci.¹⁶ Tematické nástroje nejsou koncipovány individuálně pro jednotlivé země, ale soustředí se na konkrétní celosvětové problémy, jako jsou například lidská práva, migrace, potravinová bezpečnost nebo ochrana životního prostředí. Pro účely této práce jsou stěžejní nástroje geografické, protože jejich finanční prostředky čerpají pro tuto práci vybrané rozvojové země.¹⁷

¹³ CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J., *Evropská integrace - Evropská unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2004, 377 str., str. 150. ISBN 80-245-0854-0.

¹⁴ JELÍNEK, P. a kol. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 92 str., str. 26-27. ISBN 80-86506-33-9.

¹⁵ Evropská komise: Útvary (generální ředitelství) a služby. [online]. 7. 4. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/about/ds_cs.htm.

¹⁶ Development and Cooperation - EuropeAid: Geographic instruments. [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/geographic_en.htm.

¹⁷ Development and Cooperation - EuropeAid: Thematic instruments and programmes. [online]. 15. 1. 2014 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/thematic_en.htm.

1.2.1 Evropský rozvojový fond

Evropský rozvojový fond byl založen roku 1957 Římskými smlouvami, v platnost vstoupil o dva roky později. Původně sloužil k poskytování technické a finanční pomoci africkým zemím závislým na členských státech EHS. Nyní je EDF hlavním nástrojem pro rozvojovou pomoc EU zemím ACP a Zamořským zemím a územím (Overseas Countries and Territories; OCT). S koncem roku 2013 skončilo i šestileté období fungování desátého EDF. Disponoval celkovým rozpočtem 22,682 miliard eur.¹⁸ S novým rozpočtovým obdobím EU 2014 – 2020 vchází v platnost jedenáctý EDF, s finančními prostředky ve výši 30,506 miliard eur.¹⁹

Mezi dlouhodobé cíle EDF patří podpora ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje zemí, podpora regionální spolupráce, snižování chudoby, posílení míru a politické stability. Působí v sektorech jako je energetika, zemědělství, obchod, spravedlnost, migrace, zdravotnictví, školství nebo státní správa.²⁰

Typickým znakem EDF je jeho nezávislost na rozpočtu EU. Je založen na dobrovolných příspěvcích členských států EU, je řízen vlastním výborem a podle vlastních pravidel. Evropská komise opakovaně doporučila jeho začlenění do rozpočtu z důvodu zlepšení veřejné kontroly, transparentnosti a efektivity jeho pomoci. Pro období 2014 – 2020 ale stále platí, že je na rozpočtu nezávislý.

Desátý EDF hospodařil s 22,7 miliardami eur, finanční prostředky plynuly do 79 zemí světa, přičemž 97 % bylo určeno pro země ACP, 1 % pro oblast OCT a 2 % pro Evropskou komisi na chod a realizaci EDF. Do potřebných zemí jsou finanční prostředky posílány v podobě grantů, jako rizikový kapitál, půjčky soukromému sektoru nebo v nedávné době jako tzv. mechanismus FLEX.^{21,22}

¹⁸ Europa: Summaries of EU legislation. European Development Fund (EDF) [online]. 14. 6. 2007 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z:

http://europa.eu/legislation_summaries/development/overseas_countries_territories/r12102_en.htm.

¹⁹ *Multianual financial framework 2014-2020 and EU budget 2014: figures* [online]. © European Union, 2013 [cit. 2014-02-28]. ISBN 978-92-79-34348-3. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/news/article_en.cfm?id=201401281520.

²⁰ Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Fondy vnější spolupráce EU: Základní informace pro firmy, NGOs a veřejné instituce*. [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://www.euroskop.cz/gallery/72/21752-pdf_fondy_vnejsi_spoluprace_eu_30052013.pdf.

²¹ Z anglického *Support for Fluctuations in Export Earnings*.

²² Development and Cooperation- EuropeAid: European Development Fund (EDF). [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm.

1.2.2 Evropský sousedský a partnerský nástroj

Evropský sousedský a partnerský nástroj funguje od roku 2007. Byl vytvořen k podpoře Evropské politiky sousedství a fakticky sloučil a nahradil programy MEDA²³ a TACIS.^{24,25} ENPI měl pro roky 2007-2013 k dispozici finanční prostředky ve výši 11,2 miliardy eur, určených pro 17 států, nacházejících se v nejbližším okolí Evropské unie.²⁶ Od letošního roku bude nazýván pouze Evropský sousedský nástroj (European Neighbourhood Instrument; ENI). Stále bude náležet pod správu DEVCO a pro roky 2014 – 2020 je pro něj z evropského rozpočtu vyčleněno 15,4 miliardy eur.²⁷

Cíle ENPI jsou podpora demokracie, lidských práv a prosazování společných zájmů jako například boj proti terorismu nebo šíření zbraní hromadného ničení. ENPI funguje v oblastech jako je doprava, energetika nebo liberalizace mezinárodního obchodu. Novinkou je také příhraniční spolupráce, spojující regiony členských států EU s partnerskými zeměmi, s nimiž sdílí hranice.

Rozdělení finančních prostředků bylo do konce minulého roku následující - 95 % rozpočtu bylo určeno na národní a mnohonárodnostní programy a 5 % na příhraniční spolupráci.²⁸

²³ Z francouzského *Mesures D'Accompagnement*.

²⁴ Z anglického *Technical Assistance to the Commonwealth of Independent States; Technická pomoc Společenství nezávislých států*.

²⁵ Development and Cooperation- EuropeAid: European Neighbourhood and Partnership Instrument [online]. 11. 3. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/overview/index_en.htm.

²⁶ Czech Development Agency. *Rozvojové fondy Evropské unie 2: Nové finanční perspektivy 2007-2013*. [online]. [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: www.dww.cz/docs/manual2.pdf.

²⁷ EU Neighbourhood Info Centre: An ENPI project. The European Neighbourhood Instrument (ENI) [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://www.enpi-info.eu/main.php?id_type=2&id=402#FromtheENPItotheENI.

²⁸ Development and Cooperation- EuropeAid: European Neighbourhood & Partnership Instrument. [online]. 17. 10. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/enpi_en.htm.

1.2.3 Nástroj pro rozvojovou spolupráci

Posledním geografickým nástrojem sloužícím k poskytování rozvojové pomoci je Nástroj pro rozvojovou spolupráci (Development and Cooperation Instrument; DCI). Byl spuštěn v roce 2007 a je určen ke spolupráci EU se 47 zeměmi v Latinské Americe, Asii, Perském zálivu a s Jihoafrickou republikou. DCI, podobně jako předchozí nástroje, nahradil několik předešlých geografických a tematických fondů. Pro léta 2007-2013 pracoval s rozpočtem 16,9 miliard eur. Do nového období 2014–2020 mu bylo určeno 23 miliard eur.²⁹

DCI má tři druhy dílčích programů. Prvním typem jsou programy geografické. Ty prohlubují spolupráci právě s oněmi 47 zeměmi. Patří sem programy na odstranění chudoby, na podporu státní správy, demokracie, obchodu, udržitelného čerpání přírodních zdrojů nebo na rozvoj infrastruktury. Pro tyto programy bylo v období 2007 - 2013 vyhrazeno 60 % z určeného rozpočtu.

Druhým typem programů jsou programy tematické, z nichž mohou těžit všechny rozvojové země, včetně těch, které již čerpají z jiných fondů. Zde DCI napomáhá investicím do lidského kapitálu, životního prostředí nebo zajištění dostatku potravin. Na tyto programy připadlo 33 % z rozpočtu EU.

Poslední typ je program na pomoc 18 zemím ACP, které podepsaly cukerný protokol. Má jim pomoci v přizpůsobení se reformě. Tento program měl obdržet zbylých 7 % z rozpočtu.³⁰

²⁹ Development and Cooperation- EuropeAid: EU budget and external cooperation [online]. 6. 2. 2013. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/mff/eu-budget_en.htm.

³⁰ Development and Cooperation- EuropeAid: Development Co-operation Instrument (DCI). [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci_en.htm.

2 Charakteristika vybraných zemí

Druhá kapitola se soustředí na popsání pěti vybraných zemích. Těmito zeměmi jsou Egypt, Etiopie, Indonésie, Peru a Ukrajina. Každé zemi jsou věnovány dvě podkapitoly. V první podkapitole je shrnuta současná či nedávná politická situace země a důležité ekonomické ukazatele. Druhá podkapitola je věnována spolupráci dané země s EU a sektorům, které EU v dané zemi finančně podporuje. Pro každý sektor v každé zemi bylo zvoleno několik indikátorů, které sledují vývoj v daném sektoru v letech 2002 – 2013. Indikátory pro každou vybranou zemi byly zvoleny s ohledem na individuální přístup EU ke každé zemi a také s ohledem na dostupnost dat, která byla v mnoha případech omezená.

2.1 Egypt

2.1.1 Ekonomicko - politická situace země

Egypt se svou historií a geografickou polohou byl vždy považován za regionální mocnost s velkým významem i mimo oblast severní Afriky. V posledních letech prochází velkými politickými i ekonomickými změnami.³¹ Roku 2011 byl po třiceti letech svržen prezident Husní Mubarak. Po zvolení nového prezidenta Muhammada Mursího se zvedla další vlna protestů. V červenci 2013 byl Mursí sesazen a nahrazen prozatímním prezidentem Adlím Mansúrem, který by měl zemi dovést k volbám.

Problémem země zůstává zadlužení, které bylo loni spočítáno na 82,2 % HDP země. Soukromý sektor tvoří přes 60 % HDP a zaměstnává 70 % egyptských pracujících. Údaje o této části egyptské ekonomiky však nejsou příznivé. V loňském roce se země umístila na 107. místě ze 146 zemí v měření konkurenceschopnosti Světového ekonomického fóra *Global Competitiveness Index*.^{32,42}

Dalším problémem je nezaměstnanost, která v roce 2012 dosáhla 13 %.³³ Negramotnost je také vysoká, u dospělých mužů je číslo z roku 2010 20 %, u žen dokonce 36,5 %.³⁴

³¹ Egypt: Zahraničně-politická orientace. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z:

http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/egypt/politika/zahranicne_politicka_orientace.html.

³² African Economic Outlook. Egypt: Economic & Political Governance [online]. © 2014 African Economic Outlook, 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z:

<http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/north-africa/egypt/>.

³³ African Economic Outlook. Egypt: Overview [online]. © 2014 African Economic Outlook, 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/north-africa/egypt/>.

³⁴ AidFlows. Egypt, A. R. of: Key Development Indicators [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.aidflows.org/>.

2.1.2 Spolupráce s EU

EHS navázalo s Egyptem kontakt v roce 1966. Od roku 1977 do roku 2004 byly vztahy těchto dvou zemí upraveny Dohodou o spolupráci. Naposledy byla spolupráce upravena v roce 2004 Asociační dohodou, na jejímž základě mají egyptské průmyslové výrobky volný vstup na unijní trh.³⁵

Od roku 2002 do roku 2006 ve spolupráci pokračoval program MEDA II³⁶ s důrazem na prosazování reform v sektoru financí, sociálních službách, zdravotnictví či vzdělávání. Názvy třech podporovaných sektorů v rámci programu MEDA II znějí v anglickém originále takto: „1. *Promoting the effective implementation of the EU – Egypt Association Agreement*, 2. *Supporting the process of economic transition*, 3. *Supporting stability and sustainable and balanced socio – economic development*.“³⁷

Od roku 2007 do roku 2013 byla rozvojová spolupráce upravena nástrojem ENPI. Jako priority byly stanoveny tyto oblasti: „1. *Reforms in the areas of democracy, human rights and justice*, 2. *Competitiveness and productivity of the economy*, 3. *Sustainability of development and better management of human and natural resources*.“³⁸

V předchozích dvou odstavcích můžeme vidět, že EU od roku 2002 do roku 2013 směřovala finanční podporu v podstatě do tří sektorů, protože v sektorech programů MEDA II a ENPI jsou velmi malé rozdíly. První sektor programu MEDA II se shoduje s druhým sektorem ENPI, druhý sektor MEDA II s prvním sektorem ENPI a třetí sektory se v nástrojích MEDA II i ENPI shodují. Pro účely této práce budou sektory sloučeny podle pořadí, ve kterém je určil nástroj ENPI.

³⁵ European Union: External Action. EU- Egypt Association Agreement [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/egypt/eu-egypt_agreement/index_en.htm.

³⁶ navázal na program MEDA I funkční v letech 1996-1999.

³⁷ Euro-Med Partnership: Egypt. Country Strategy Paper 2002-2006 [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/egypt/csp/02_06_en.pdf.

³⁸ Development and Cooperation - EuropeAid: Egypt. [online]. 8. 5. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

Tabulka 1: Financování jednotlivých sektorů Egypta ve sledovaném období (v milionech eur).

rok	2002 – 2004	2005 – 2006	2007 – 2010	2011 - 2013
1. sektor	-	40	40	50
2. sektor	192	103	220	199
3. sektor	128	100	298	200

Zdroj: Development and Cooperation – EuropeAid.³⁹

V tabulce 1 je znázorněno rozložení finančních prostředků do jednotlivých sektorů na příkladu Egypta. Oproti období 2002–2006 došlo v období 2007–2013 ve všech sektorech k velkému navýšení vynaložených financí.

V prvním sektoru by měly finanční prostředky EU přispět k decentralizaci země, k modernizaci systému místních samospráv, k modernizaci a rozvoji veřejných služeb a ke zvýšení transparentnosti jejich činnosti. Dále by měla být potlačována korupce a měla by se zvýšit účast veřejnosti v politice.⁴⁰ Vývoj v prvním sektoru můžeme sledovat na indikátorech Kontrola korupce a Politická stabilita. Číselné údaje zaznamenávající vývoj v těchto kategoriích jsou vyjádřeny v procentuálním umístění země mezi ostatními zeměmi světa, přičemž čím blíže je číslo 100 %, tím lépe byl vyhodnocen stav v dané oblasti ve sledované zemi.

Indikátor Kontrola korupce je v anglickém originále popsán jako: „*Perceptions of the extent to which public power is exercised for private gain, including both petty and grand forms of corruption, as well as "capture" of the state by elites and private interests.*“⁴¹ Tento indikátor je na příkladu Egypta uveden v tabulce 2.

³⁹ [online] 8. 5. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z

http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

⁴⁰ *Egypt: Country Strategy Paper 2007-2013*. [online]. leden 2007 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_egypt_en.pdf.

⁴¹ KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M.. *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. [online] 2010 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z

http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2010/9/wgi%20kaufmann/09_wgi_kaufmann.

Tabulka 2: Indikátor prvního sektoru - Kontrola korupce v Egyptě ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	43,9	46,8	41,4	35,1	38,1	28,7	28,6	27,2	41,1	34,3	28,4	34,4

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.⁴²

Indikátor Politická stabilita a absence násilí / terorismu je v angličtině definován takto: „*Political Stability and Absence of Violence / Terrorism captures perceptions of the likelihood that the government will be destabilized or overthrown by unconstitutional or violent means, including politically-motivated violence and terrorism.*“⁴³ Vývoj této oblasti v Egyptě zachycuje tabulka 3.

Tabulka 3: Indikátor prvního sektoru - Politická stabilita v Egyptě ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	44,7	28,4	26,4	22,1	26,4	21,1	26,4	28,2	25,6	19,3	6,6	7,58

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.⁴⁴

Na základě údajů v tabulce 2 můžeme říci, že ve sledovaném období nedošlo k žádnému dlouhodobému pokroku v potlačování korupce. Indikátor Politická stabilita byl zvolen s ohledem na nedávné velké politické a ekonomické změny, které v Egyptě proběhly. Z tabulky 3 lze vyčíst, že údaje indikátoru Politická stabilita se po celou dobu měřeného období držely na velmi nízkých hodnotách, přičemž v roce 2011 a 2012 došlo k propadu na extrémně nízké hodnoty, což odpovídá zmíněným politickým nepokojům a veřejným demonstracím, které v daných letech proběhly.

⁴²[online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

⁴³ KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M.. *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. [online] 2010 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2010/9/wgi%20kaufmann/09_wgi_kaufmann.

⁴⁴ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

Cílem v druhém podporovaném sektoru je liberalizace obchodu a celní reforma, novelizace egyptské obchodní legislativy, zlepšení ve stavu podnikatelského prostředí, zemědělství, energetiky nebo dopravy. Indikátory pozitivního vývoje ve druhém sektoru jsou nárůst exportu z Egypta do EU a do jeho sousedních zemí.⁴⁵

V tabulce 4 je zaznamenán export zboží z Egypta do EU mezi lety 2002–2013 v milionech eur.

Tabulka 4: Indikátor druhého sektoru - Export zboží z Egypta do EU ve sledovaných letech (v milionech eur).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mil. eur	3334	3576	4234	5227	7645	7028	8228	6170	7232	9591	8502	7927

Zdroj: Eurostat.⁴⁶

V tabulce 4 můžeme vidět, že vývoz zboží z Egypta v milionech eur téměř stabilně rostl až do roku 2009, kdy došlo k nejvýraznějšímu poklesu během sledovaného období. V roce 2011 bylo do EU dovezeno zboží z Egypta za vůbec nejvyšší částku. V posledních dvou letech však opět dochází k poklesu exportu.

V tabulkách 5 a 6 jsou zaznamenány další sledované indikátory druhého sektoru: vývoz z Egypta do arabských a vývoz do nearabských afrických zemí mezi lety 2007–2013 v milionech amerických dolarů (USD).

Tabulka 5: Indikátor druhého sektoru - Export z Egypta do arabských zemí ve sledovaných letech (v milionech USD).

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mil. USD	2479	6684	7969	8674	6414	6414	6764

Zdroj: Ministry of Trade & Industry: Egyptian International Trade Point.⁴⁷

⁴⁵ *Egypt: Country Strategy Paper 2007-2013*. [online]. Leden 2007. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_egypt_en.pdf.

⁴⁶ [online] 3. 5. 2014[cit. 2014-05-03]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database.

⁴⁷ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.tpegypt.gov.eg/Statistics/Egyptian_Geographic_%20group.pdf.

Tabulka 6: Indikátor druhého sektoru - Export z Egypta do afrických nearabských zemí ve sledovaných letech (v milionech USD).

rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mil. USD	253	985	670	1364	1388	1388	1118

Zdroj: Ministry of Trade & Industry: Egyptian International Trade Point.⁴⁸

Pokud porovnáme údaje v tabulkách 5 a 6, je na první pohled patrné, že vývoz Egypta do arabských zemí značně převyšuje vývoz do afrických nearabských zemí. U obou skupin zemí došlo mezi lety 2007 a 2008 k velkému nárůstu vyvezeného zboží.

Třetí sektor se soustředí na zlepšení kvality vzdělávání na všech stupních školství, lepší reakci vzdělávacích institucí na potřeby pracovního trhu a také postupné klesání míry negramotnosti. Dále zlepšení životních podmínek egyptských obyvatel a zpřísnění standardů ochrany životního prostředí.⁴⁹ Za ukazatele vývoje ve třetím sektoru byly zvoleny míra gramotnosti egyptského obyvatelstva a podíl nezaměstnaných vysokoškolsky vzdělaných lidí na celkovém počtu nezaměstnaných Egypta

Tabulka 7 zachycuje míru gramotnosti egyptského obyvatelstva v letech 2005-2012.

Tabulka 7: Indikátor třetího sektoru - Míra gramotnosti egyptského dospělého obyvatelstva ve sledovaných letech (v %).

rok	2005	2006	2010	2012
%	71,4	66,4	72,0	73,9

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁵⁰

Kvůli omezené dostupnosti potřebných dat je obtížné stanovit dlouhodobý trend ve vývoji míry gramotnosti egyptského obyvatelstva. Přesto ale, když srovnáme údaj z roku 2005 s údajem z roku 2012, lze konstatovat, že ke zvyšování vzdělanosti obyvatel dochází velmi pozvolna a stále zhruba jedna čtvrtina lidí zůstává bez základního vzdělání.

Procentuální podíl nezaměstnaných s vysokoškolským vzděláním na celkové nezaměstnanosti je uveden v tabulce 8.

⁴⁸ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.tpegypt.gov.eg/Statistics/Egyptian_Geographic_%20group.pdf.

⁴⁹ *Egypt: Country Strategy Paper 2007-2013*. [online]. leden 2007 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_egypt_en.pdf.

⁵⁰ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#s_f.

Tabulka 8: Indikátor třetího sektoru - Podíl nezaměstnaných s VŠ na celkovém počtu nezaměstnaných v Egyptě ve sledovaných letech.

rok	2008	2009	2010	2011	2012
%	31,7	35,5	39,7	32,1	33,2

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁵¹

Z tabulky 8 můžeme vyčíst, že nezaměstnanost vysokoškolských absolventů zůstává v Egyptě velkým problémem. Během sledovaných pěti let nedošlo k žádnému zlepšení v tomto ohledu a lidé s terciálním vzděláním tvoří více než třetinu nezaměstnaných obyvatel Egypta.

2.2 Etiopie

2.2.1 Ekonomicko – politická situace země

Etiopie je dlouhodobě velmi neklidnou zemí. Potýká se také s občasnými teroristickými útoky, které bývají etiopskou vládou přičítány provokacím ze strany sousedních států. Etiopie má stále velmi napjaté vztahy se sousední Eritreou, se kterou byla na přelomu 20. století ve válečném stavu. Důsledky tohoto konfliktu byly katastrofální pro obě strany. Neustálé bezpečnostní riziko představuje také sousední Somálsko a občasné střety Súdánu s Jižním Súdánem.^{52,53}

Etiopská ekonomika se již několikátým rokem nachází mezi nejrychleji rostoucími ekonomikami v Africe. V roce 2005 byl zaznamenán růst reálného HDP o 11,8 %, v roce 2008 o 10,7% a v roce 2012 o 8,4 %.⁵⁴ Mezi nejdůležitější faktory růstu se řadí sektor služeb, dále průmysl a zemědělství.

⁵¹ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:

http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#s_f.

⁵² African Economic Outlook. Ethiopia: Economic & Political Governance [online]. © African Economic Outlook 2014. 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z:

<http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/east-africa/ethiopia/>.

⁵³ African Development Bank Group. *Federal Democratic Republic of Ethiopia: Country Strategy Paper 2011-2015* [online]. © African Development Bank Group 2014, duben 2011 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Project-and-Operations/Ethiopia-2011-2015%20CSP%20ENG1.pdf>.

⁵⁴ The World Bank. World Data Bank: World Development Indicators [online]. © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-22]. Dostupné

z: http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#s_g.

Přes tento ekonomický růst však Etiopie zaostává v mnoha dalších ohledech. V roce 2012 bylo v Etiopii 17,5 % nezaměstnaných.⁵⁵ Gramotnost dospělých mužů je 63 %, dospělých žen pouze 47 %. Nakažených virem HIV je 2,3 % lidí. V loňském roce se Etiopie umístila na 173. pozici ze 187 v žebříčku OSN *Human Development Index*.⁵⁶

2.2.2 Spolupráce s EU

Formálně se počátek spolupráce EU s Etiopií datuje do roku 1975, kdy Etiopie přistoupila na Dohodu z Lomé. Hlavním cílem partnerství je odstranění chudoby v zemi díky udržitelnému rozvoji, demokracii, míru a bezpečnosti. EU je světově jedním z největších poskytovatelů rozvojové asistence do Etiopie.⁵⁷

Prostředky poskytované na rozvoj Etiopie jsou čerpány z EDF. V letech 2002 – 2007 byly z devátého EDF finance vynaloženy na tyto sektory: „1. *Transport*, 2. *Macroeconomic Support & Economic Reform*, 3. *Food Security*.”⁵⁸

Desátý EDF pro roky 2008 – 2013 směřoval prostředky do těchto oblastí: „1. *Transport and Regional Integration*, 2. *Rural Development and Food Security*, 3. *Macroeconomic Support and Governance*.”⁵⁹

V předchozím odstavci je vidět, že v obdobích 2002 – 2007 i 2008 – 2013 byly vynaloženy prostředky do stejných sektorů. V tabulce 9 jsou sektory seřazeny podle pořadí z období 2008–2013.

⁵⁵ International Monetary Fund. *IMF Country Report No. 13/308: The Federal Democratic Republic of Ethiopia* [online]. © 2013, říjen 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13308.pdf>.

⁵⁶ African Economic Outlook. *Ethiopia: Social Context & Human Development* [online]. © African Economic Outlook 2014, 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/east-africa/ethiopia/>.

⁵⁷ EU Business Forum: Ethiopia. *EU-Ethiopia Relations* [online]. Copyright © 2014 European Union Business Forum Ethiopia | EUBFE [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.eubfe.eu/index.php/eu-and-ethiopia>.

⁵⁸ *Ethiopia - European Community: Country Strategy Paper and Indicative Programme for the Period 2002 - 2007*. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/print_et_csp_en.pdf.

⁵⁹ *Ethiopia - European Community: Country Strategy Paper and Indicative Programme for the Period of 2008 - 2013*. [online]. [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

Tabulka 9: Financování jednotlivých sektorů Etiopie ve sledovaném období (v milionech eur).

Období	2002 – 2007	2008 - 2013
1. sektor	211	220
2. sektor	54	130
3. sektor	96	195

Zdroj: Development and Cooperation – EuropeAid.⁶⁰

V tabulce 9 vidíme rozmístění vynaložených finančních prostředků do jednotlivých sektorů během období 2002-2007 a 2008–2013. Zvláště u druhého a třetího sektoru je vidět zásadní nárůst financí.

V prvním sektoru je hlavním cílem EU ve spolupráci s etiopskou vládou v Plánu pro trvalý rozvoj a ukončení chudoby (PASDEP⁶¹) tvorba a údržba silniční sítě, která zlepší dostupnost a spojení mezi oblastmi a mobilitu obyvatel. V prvním sektoru jmenuje EU mezi ověřitelnými indikátory úspěchu rozvojové pomoci růst exportů do zemí Společného trhu východní a jižní Afriky (Common Market for Eastren and Southern Africa; dále COMESA) a zlepšení v dopravní infrastruktuře. Vývoj tohoto ukazatele bude demonstrován na hustotě silnic.⁶²

Tabulka 10 obsahuje hodnoty vyvezeného zboží z Etiopie do zemí COMESA v jednotkách milionů amerických dolarů. V tabulce 11 je znázorněna hustota silniční infrastruktury v Etiopii v km/1000km².

Tabulka 10: Indikátor prvního sektoru - Hodnota exportovaného zboží z Etiopie do zemí COMESA ve sledovaných letech (v milionech USD).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
mil. USD	117	95	18	100	100	125	153	127	287	317	264

Zdroj: COMSTAT.⁶³

⁶⁰ [online] 27. 11. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/country-cooperation/ethiopia/ethiopia_en.htm.

⁶¹ A Plan for Accelerated and Sustained Development to End Poverty.

⁶² *Ethiopia-European Community. Country Strategy Paper and National Indicative Programm for the period 2008-2013* [online], prosinec 2007 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

⁶³ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://comstat.comesa.int/DataAnalysis.aspx>.

Z tabulky 10 je patrné, že od roku 2007 došlo k rychlému nárůstu exportovaného zboží z Etiopie do zemí COMESA. Celé sledované období vykazuje sice nepravidelnou, ale růstovou tendenci. Nejlepším rokem byl rok 2011, kdy bylo vyvezeno zboží za více než 300 milionů dolarů

Tabulka 11: Indikátor prvního sektoru - Hustota silnic v Etiopii, km/1000km² ve sledovaných letech.

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
km/1000km²	30,27	30,78	33,18	33,60	35,89	38,60	40,30	42,60	48,10	57,40

Zdroj: Ethiopian Development Research Institute. Ministry of Finance and Economic Development^{64 65}

V tabulce 11 vidíme hustotu silniční infrastruktury v Etiopii v km / 1000km². V roce 2011 tady bylo 57,4 kilometru silnic na 1000 kilometrů čtverečních země. Tento ukazatel zaznamenal ve sledovaném období znatelný pokrok, od roku 2002 do roku 2011 se hustota silničních komunikací téměř zdvojnásobila.

V druhém sektoru je cílem podpory EU dosáhnout pravidelného přísunu potravin a zlepšit tak životní podmínky etiopských domácností. Současně se také snaží o rozvoj místních zemědělských trhů a tedy dosažení potravinové soběstačnosti obyvatel. Za indikátory vývoje druhého sektoru EU jmenovala ukazatele udávající podíl etiopských obyvatel žijících pod hranicí chudoby, meziroční přírůstek přidané hodnoty v zemědělství a vývoj jeho podílu na HDP země.⁶⁶

Tabulka 12: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Etiopie žijících s méně než 1,25 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva).

rok	2000	2005	2011
% obyvatel	55,58	38,96	30,65

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁶⁷

⁶⁴ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.mtgedri.org/RePEc/etd/wpaper/EDRI_WP004_Road_Sector_Development.pdf.

⁶⁵ Growth and Transformation Plan, [online] © Copyright 2011 Ministry of Finance and Economic Development [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mofed.gov.et/>.

⁶⁶ Ethiopia-European Community. Country Strategy Paper and National Indicative Programm for the period 2008-2013 [online]. prosinec 2007 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

⁶⁷ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#s_g.

Tabulka 13: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Etiopie žijících s méně než 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva).

rok	2000	2005	2011
% obyvatel	86,41	77,63	66,00

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁶⁸

Tabulky 12 a 13 jsou jasným důkazem, že chudoba zůstává největším problémem Etiopie. Přestože od roku 2000 do roku 2011 došlo k velkému poklesu podílu lidí žijících na nebo pod hranici chudoby, dvě třetiny obyvatel musí stále vyžít s méně než dvěma dolary na den a téměř třetina s méně než 1,25 dolary na den.

Tabulka 14: Indikátor druhého sektoru - Zemědělství jako část HDP Etiopie ve sledovaných letech (roční přírůstek v %).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	-1,8	-10,4	16,9	13,5	10,9	9,4	7,5	6,3	5,1	5,2	4,9

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁶⁹

Tabulka 15: Indikátor druhého sektoru - Zemědělství v procentuálním podílu na HDP Etiopie ve sledovaných letech (v %).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	42,4	40,9	43,1	45,5	46,7	46,3	49,3	49,5	45,6	45,5	48,7

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁷⁰

Tabulky 14 a 15 dokazují, že zemědělství zůstává stěžejní součástí etiopské ekonomiky. Přestože se jeho roční růst v posledních šesti sledovaných letech zpomaluje, stále se téměř z poloviny podílí na tvorbě etiopského HDP.

Ve třetím sektoru je úkolem EU zlepšit přístup obyvatel k základním službám ve vzdělání, zdravotnictví, zemědělství a k pitné vodě. Dále také prohloubit transparentnost a odpovědnost příslušných státních útvarů a také zvýšit účast obyvatel ve veřejných věcech, což má přispět k demokratizaci země a omezení korupce. Etiopská vláda

⁶⁸ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#c_u.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ Tamtéž.

totiž uznává, že efektivní řízení ekonomiky a dobré politické zázemí má velký vliv na dosažení rozvojových cílů.⁷¹ Jako indikátory dosažených výsledků ve třetím sektoru byly zvoleny ukazatele Kontrola korupce, jehož definice je uvedena na příkladu Egypta v kapitole 2.1.2, a indikátor Efektivita vlády, který je na příkladu Etiopie uveden v tabulce 17.

Tabulka 16: Indikátor třetího sektoru - Kontrola korupce v Etiopii ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	38,0	31,7	29,7	25,8	24,4	31,2	32,5	30,1	26,3	27,6	27,4	31,6

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.⁷²

Indikátor Efektivita vlády má v anglickém originále tuto definici: „*Government Effectiveness captures perceptions of the quality of public services, the quality of the civil service and the degree of its independence from political pressures, the quality of policy formulation and implementation, and the credibility of the government's commitment to such policies.*“⁷³

Tabulka 17: Indikátor třetího sektoru - Efektivita vlády v Etiopii ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	15,6	16,1	19,0	22,9	19,5	33,1	41,7	42,2	39,2	42,1	39,3	40,2

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.⁷⁴

⁷¹ Ethiopia-European Community. Country Strategy Paper and National Indicative Programm for the period 2008-2013 [online]. prosinec 2007 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

⁷² [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné

z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

⁷³ KAUFMANN, D., KRAAY A a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues, 2010. [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:

http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2010/9/wgi%20kaufmann/09_wgi_kaufmann.

⁷⁴ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné

z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

V tabulkách 16 a 17 je vidět, že etiopská státní správa podávala v celém sledovaném období slabé výkony. Korupce je v zemi velmi silná a nedošlo k žádnému výraznému zlepšení. Naopak ve vývoji ukazatele Efektivita vlády došlo mezi počátečním a konečným rokem měřeného období k výraznému zlepšení, zvláště pak mezi lety 2005 – 2007. Celkově však čísla zůstávají trvale nízká, což značí špatnou kvalitu veřejných služeb a malou důvěru v etiopské vládní orgány.

2.3 Indonésie

2.3.1 Ekonomicko – politická situace země

Indonésie je s více než 240 miliony obyvatel čtvrtým nejlidnatějším státem světa, pátou největší asijskou ekonomikou, v tomto ohledu také drží prvenství v regionu jihovýchodní Asie.⁷⁵ Tato země je od roku 1998, kdy po několika desetiletích padl režim prezidenta Suharta, politicky poměrně stabilním demokratickým parlamentním státem. Reformami se snaží smazávat pozůstatky starého autoritářského režimu a budovat si svou pozici mezi světovými ekonomickými lídry.⁷⁶

Tento úmysl se Indonésii daří plnit mimo jiné díky dlouhodobému růstu HDP. V roce 2005 činil růst 5,7 %, v roce 2008 6 %, v roce 2011 6,5 %.^{77,78} Rychlý růst indonéského hospodářství lze přičítat již zmíněným reformám, které znamenaly posun v oblasti vzdělávání, hospodaření státu a liberalizovaly podnikatelské prostředí v zemi i mezinárodní obchod. Indonésie také netrpí nedostatkem přírodních zdrojů a úrodné půdy.

V roce 2008 bylo v zemědělství zaměstnáno více než 40 % obyvatelstva.⁷⁹ Ropa, drahé kovy a dřevo tvoří nejdůležitější složky indonéského exportu. Největším problémem však zůstává chudoba a špatné životní podmínky obyvatelstva, zvláště toho mimoměstského. Velký rozdíl panuje mezi městským a mimoměstským obyvatelstvem. Zatímco ve městech bylo

⁷⁵ OECD (2012), *OECD Economic Surveys: Indonesia 2012*, [online]. OECD Publishing. [cit. 2014-03-30]. doi: 10.1787/eco_surveys-idn-2012-en.

⁷⁶ Indonesia- Investments. Politics [online]. Copyright © Van der Schaar Investments B. V. Delft The Netherlands [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.indonesia-investments.com/culture/politics/item65>.

⁷⁷ Australian Government: Department of Foreign Affairs and Trade. Indonesia [online]. [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.dfat.gov.au/geo/fs/indo.pdf>.

⁷⁸ OECD (2013), "Country statistical profile: Indonesia", *Country statistical profiles: Key tables from OECD*. [online] [cit. 2014-03-30]. doi: 10.1787/csp-idn-table-2013-2-en.

⁷⁹ OECD (2012), *OECD Economic Surveys: Indonesia 2012*, [online]. OECD Publishing. [cit. 2014-03-30]. doi: 10.1787/eco_surveys-idn-2012-en.

loni chudobou ohroženo 8,5 % lidí, mimo aglomerace je to 14,4 %.⁸⁰ Mužů ve věku 15–24 let bylo loni bez práce 19,3 %, žen v této kategorii 21 %, což je vysoko nad 6,3 % udávajícími celkovou nezaměstnanost v zemi.⁸¹

2.3.2 Spolupráce s EU

Indonésie udržuje s EU dlouhodobě vřelé vztahy. V roce 2009 byla podepsána Dohoda o partnerství a spolupráci mezi EU a Indonésií, dávající prostor hlubší spolupráci na poli obchodu, energetiky, životního prostředí, vědy a vývoje technologií, vzdělání, migračních toků a boji s terorismem.⁸²

Mezi lety 2002–2006 směřovaly do Indonésie prostředky z fondu na spolupráci EU s Asií a Latinskou Amerikou, neboli *ALA Regulation*. Jako hlavní oblasti zájmu byly určeny: „1. *Support to Good Governance and Decentralisation*, 2. *Education*, 3. *Sustainable Management of Natural Resources*, 4. *Economic Cooperation*.“⁸³ Pro roky 2007 – 2013 byla pro Indonésii dohodnuta rozvojová pomoc z fondu DCI. Jako hlavní sektory jejího směřování byly jmenovány: „1. *Education*, 2. *Trade and Investment*, 3. *Law Enforcement and Justice*.“⁸⁴

Vidíme, že v období 2007 – 2013 byly znovu podporovány tři ze čtyř sektorů jako v období 2002 – 2006. První sektor z *ALA Regulation* odpovídá třetímu sektoru z nástroje DCI, druhý prvnímu a čtvrtý druhému. Pouze sektor podporující udržitelnou správu přírodních zdrojů, nebyl v DCI znovu jmenován, proto bude jeho další zpracování v této práci opominuto.

Tabulka 18 zachycuje rozložení finančních prostředků vynaložených do jednotlivých sektorů v pořadí určeném DCI v daných obdobích.

⁸⁰ Indonesia- Investments. Poverty in Indonesia [online]. Copyright © Van der Schaar Investments B.V. Delft The Netherlands [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.indonesia-investments.com/finance/macroeconomic-indicators/poverty/item301>.

⁸¹ The World Bank: Data. Indonesia [online]. © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: http://data.worldbank.org/country/indonesia#cp_wdi.

⁸² European Union External Action: Delegation of the European Union to Indonesia, Brunei Darussalam and ASEAN. *Indonesia & the EU* [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/delegations/indonesia/eu_indonesia/trade_relation/index_en.htm.

⁸³ Indonesia: Country Strategy Paper 2002 - 2006. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/indonesia/csp/02_06_en.pdf.

⁸⁴ Indonesia - European Community: Strategy Paper 2007 - 2013. [online] [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.

Tabulka 18: Financování jednotlivých sektorů Indonésie ve sledovaném období (v milionech eur).

Období	2002 – 2006	2007 – 2010	2011 - 2013
1. sektor	70	198	144
2. sektor	28	30	30
3. sektor	42,3	20	16

Zdroj: Development and Cooperation – EuropeAid.⁸⁵

Podporou prvního sektoru chce EU dosáhnout snížení chudoby tím, že zlepší všeobecnou kvalitu vzdělávání a správu financí směřujících na rozvoj tohoto sektoru. Na stupni vysokoškolském je cílem zvýšit počet absolventů, prohloubit mezinárodní spolupráci univerzit ve výměnných pobytech studentů a předávání know – how.⁸⁶ Za ukazatele vývoje prvního sektoru byly proto zvoleny míra gramotnosti indonéských obyvatel, rozdělení obyvatelstva podle dosaženého vzdělání a hrubý podíl obyvatel, kteří se přihlásili k vysokoškolskému vzdělání.

Tabulka 19: Indikátor prvního sektoru - Míra gramotnosti indonéských dospělých obyvatel ve sledovaných letech (v %).

rok	2004	2006	2008	2009	2011
%	90,4	91,9	92,2	92,6	92,8

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.⁸⁷

Tabulka 19 podává informaci o gramotnosti dospělého indonéského obyvatelstva. Ve sledovaném období došlo k mírnému zlepšení, zhruba 7 % obyvatel se však stále nedostalo ani nejzákladnějšího vzdělání.

⁸⁵ [online] 2. 10. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/country-cooperation/indonesia/indonesia_en.htm.

⁸⁶ *Indonesia- European Community: Strategy Paper 2007-2013*. [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.

⁸⁷ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#c_i.

Tabulka 20: Indikátor prvního sektoru - Rozdělení indonéského obyvatelstva podle dosaženého vzdělání ve sledovaných letech (v %).

vzdělání/rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bez vzdělání	8,9	8,8	8,3	8,6	8,2	7,5	7,3	6,4	5,9
Nedokončená ZŠ	15,3	15,2	14,9	14,4	14,9	14,8	12,7	14,7	13,9
ZŠ	31,9	32,0	31,0	30,4	29,0	29,3	29,7	28,7	28,1
Nižší SŠ	20,1	19,5	19,9	19,8	20,2	19,8	20,6	20,7	21,0
SŠ+	23,7	24,4	25,8	26,7	27,4	28,5	29,7	29,4	31,1

Zdroj: BADAN PUSAT STATISTIK: Statistics Indonesia.⁸⁸

Výstupy vyplývající z tabulky 20 potvrzují výsledky v tabulce 19. V roce 2012 bylo asi 6 % obyvatel Indonésie negramotných a 14 % nedokončilo ani základní vzdělání. 28 % lidí má pak pouze základní školu. Za růst vzdělanosti indonéských obyvatel lze považovat růst podílu lidí s nižším středoškolským vzděláním a se středoškolským a vyšším vzděláním, a současně pokles podílu lidí se základním a nižším vzděláním. Ve sledovaném období k tomuto trendu opravdu velmi pozvolna došlo.

Tabulka 21: Indikátor prvního sektoru - Hrubý podíl obyvatel Indonésie přihlášených k terciálnímu vzdělání ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
%	15	16,3	17	17,7	17,9	18,4	21,3	23,7	24,9	27,2

Zdroj: UNESCO Institute for Statistics.⁸⁹

Tabulka 21 obsahuje v jednotlivých letech procentuální podíl indonéských obyvatel přihlášených na vysoké školy. Lze konstatovat, že v této oblasti došlo během sledovaného období k znatelnému zvýšení jejich počtu.

⁸⁸ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:

http://www.bps.go.id/eng/menutab.php?tabel=1&kat=1&id_subyek=28.

⁸⁹ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://data.uis.unesco.org/>.

Druhý sektor zaměřený na obchod a investice je provázán s obchodními a investičními vztahy EU s Indonésií. Jako hlavní cíle si EU v této oblasti vytyčila podporu indonéské snahy o integraci do mezinárodního obchodního systému, zlepšení podmínek pro investory a věnování se specifickým problémům, které nepříznivě ovlivňují vzájemné obchodní a investiční toky.⁹⁰ Za ukazatele zlepšení v druhém sektoru EU považuje růst v množství vzájemně obchodovaného zboží. Tyto indikátory jsou uvedeny v tabulkách 22 a 23.

Tabulka 22: Indikátor druhého sektoru - Vývoz zboží z Indonésie do EU ve sledovaných letech (v miliardách eur).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mld.												
eur	11,0	10,5	10,4	10,8	12,2	12,7	13,5	11,7	13,9	16,2	15,4	14,3

Zdroj: Eurostat.⁹¹

Tabulka 23: Indikátor druhého sektoru - Dovoz zboží z EU do Indonésie ve sledovaných letech (v miliardách eur).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mld												
eur	4,62	4,23	4,81	4,77	4,97	5,40	5,93	5,26	6,39	7,38	9,72	9,70

Zdroj: Eurostat.⁹²

Indonésie má podle tabulek 22 a 23 s EU dlouhodobě kladnou obchodní bilanci. EU považuje za pokrok v tomto sektoru růst obchodu mezi oběma partnery a oba ukazatele mají růstovou tendenci.

Ve třetím sektoru je EU rozhodnuta Indonésii podporovat v dalším potírání korupce, které má povzbudit domácí i zahraniční investice a zajistit tak dlouhodobý udržitelný ekonomický růst. Podporovány budou i místní orgány spravedlnosti a policie v efektivnějším boji proti organizovanému zločinu. Na regionálních úrovních by také mělo dojít ke zvýšení kapacit obchodních soudů. V neposlední řadě

⁹⁰ Indonesia- European Community: Strategy Paper 2007-2013. [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.

⁹¹ [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database.

⁹² [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database.

také EU zdůrazňuje lepší právní ochranu lidských práv. Na základě těchto dílčích cílů by měla Indonésie dospět k makroekonomické a politické stabilitě a potřebným sektorovým reformám.⁹³ Za indikátory vývoje třetího sektoru byly zvoleny Kontrola korupce v tabulce 24, jehož definice je v kapitole 2.1.2 a indikátor Vláda zákona.

Tabulka 24: Indikátor třetího sektoru - Kontrola korupce v Indonésii ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	19,0	8,29	14,6	17,1	20,5	21,5	33,9	33,9	22,9	25,2	26,5	28,7

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.⁹⁴

Indikátor Vláda zákona má v anglickém originále následující definici: „*Rule of Law captures perceptions of the extent to which agents have confidence in and abide by the rules of society, and in particular the quality of contract enforcement, property rights, the police, and the courts, as well as the likelihood of crime and violence.*“⁹⁵ Vývoj tohoto ukazatele na příkladu Indonésie lze nalézt v tabulce 25.

Tabulka 25: Indikátor třetího sektoru - Vláda zákona v Indonésii ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	28,7	20,1	20,6	25,3	25,3	28,2	30,6	31,3	34,6	31,8	31,9	34,1

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.⁹⁶

Tabulky 24 a 25 udávají vývoj ukazatelů Kontrola korupce a Vláda zákona. Při pohledu na údaje lze říci, že oba ukazatele zůstávají po celou dobu měření na velmi nízké úrovni.

⁹³ *Indonesia- European Community: Strategy Paper 2007-2013*. [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.

⁹⁴ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

⁹⁵ KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M.. *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. [online] 2010. [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2010/9/wgi%20kaufmann/09_wgi_kaufmann.

⁹⁶ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

2.4 Peru

2.4.1 Ekonomicko- politická situace země

Při pohledu do minulosti nelze zdaleka říci, že by situace v Peru byla vždy bezpečná a politicky klidná. Zejména v 80. a 90. letech minulého století tu naplno operovala teroristická organizace Světlá stezka, která útočila obzvláště na policejní stanice a vojenská zařízení v řídké obydlených oblastech. Potlačit se jí podařilo za mandátu prezidenta Alberta Fujimoriho. V roce 2000 při jeho druhém volebním období ale vyšly najevo podvody během voleb a korupce na vysokých politických místech a jeho vláda padla. Světlá stezka však dosud nebyla úplně rozpuštěna, naopak v poslední době narůstají obavy, že by mohla znovu získat na síle. Mimo to ale poslední dekáda byla pro Peru ve znamení politických a ekonomických reforem, stálého hospodářského růstu a snižování chudoby. K poslednímu zmiňovanému se zavázal i současný prezident Ollanta Humala.⁹⁷

Výrazný ekonomický růst byl v posledním desetiletí typickým znakem pro celou Jižní Ameriku. Peruánská ekonomika rostla v průměru mezi lety 2002 – 2012 o 6,4 % ročně. Tento pozitivní vývoj byl navíc doprovázen přiměřenou mírou inflace i nezaměstnanosti.⁹⁸ Spolu s výše zmíněnými reformami a liberalizací obchodu se Peru stává stále více závislým na mezinárodním obchodu. Zatímco v roce 2002 jeho podíl na HDP země byl pouze 27 %, o deset let později to bylo již téměř 50 %. Sektor služeb a jeho export se nejvýrazněji podílí na tvorbě HDP i pracovních míst. Zemědělství je ale také stále obživou pro velký počet obyvatel v rozsáhlých mimoměstských, špatně přístupných oblastech země.

Velké rozdíly mezi životní úrovní městských a mimoměstských obyvatel jsou peruánským největším rozvojovým problémem. Zatímco ve městech žilo na hranici chudoby v roce 2011 18 % obyvatel, mimo aglomerace to bylo 56,1 % obyvatel. Zároveň je v těchto oblastech složitý přístup dětí a mládeže ke vzdělání, dostupnost lékařské péče a nezávadné vody.⁹⁹

⁹⁷ TAFT-MORALES, M.. Congressional Research Service. *Peru in Brief: Political and Economic Conditions and Relations with the United States* [online]. červen 2013 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R42523.pdf>.

⁹⁸ The World Bank. Peru Overview [online]. © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/peru/overview>.

⁹⁹ Central Intelligence Agency. The World Factbook: South America: Peru [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>.

2.4.2 Spolupráce s EU

Proces navázání a utužování vztahů mezi EU a Peru se začal v roce 1993 v rámci Andského společenství, zahrnujícího ještě Kolumbii, Bolívii a Ekvádor. První smlouva s těmito státy byla podepsána v Římě roku 1996. Největším dosaženým úspěchem partnerství je Dohoda o obchodu, kterou EU podepsala s Peru a Kolumbií, a která v Peru vstoupila loni provizorně v platnost. Tato dohoda má značně usnadnit přístup exportérů na oba dva trhy a značně zlepšit obchodní a investiční podmínky a vést tak k vytvoření stálého, transparentního a předvídatelného podnikatelského prostředí.¹⁰⁰

Od roku 1990 do roku 2001 byla rozvojová pomoc EU Peru směřována do oblastí jako rozvoj venkova, podpora malých podniků, technické vzdělávání a podpora demokratizace země, které všechny souvisí s potravinovou bezpečností a snižováním chudoby.

Mezi lety 2002 – 2006 v podstatě navázala na témata předchozích programů. Sektory směřování financí byly dva: „1. *Support to the Rule of Law and institutional reform*, 2. *Socioeconomic development*.“¹⁰¹ V rámci nástroje DCI 2013 byly finance v letech 2007 – 2013 alokovány do sektorů: „1. *Support for the Rule of Law and Strengthening of governance*, 2. *Support for Integrated Social Development in Specific Regions by Strengthening Social Cohesion*.“¹⁰²

Z předchozího odstavce je patrné, že v obou obdobích zůstaly podporované sektory téměř totožné, proto budou údaje o jejich vývoji dále zpracovány v této práci. Tabulka 26 obsahuje rozložení poskytnutých financí ze strany EU do výše jmenovaných sektorů.

Tabulka 26: Financování jednotlivých sektorů Peru ve sledovaném období (v milionech eur).

Období	2002 – 2006	2007 - 2013
1. sektor	13	26,4
2. sektor	73	105,6

Zdroj: Development and Cooperation – EuropeAid.¹⁰³

¹⁰⁰ European Union External Action: Delegation of the European Union to Peru. Political & economic relations [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/delegations/peru/eu_peru/political_relations/index_en.htm.

¹⁰¹ Peru: Country Strategy Paper. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/02_06_en. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/peru/peru_en.htm.pdf.

¹⁰² European Commission: Peru. Country Strategy Paper 2007 - 2013 [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/07_13_en.pdf.

¹⁰³ [online] 17. 2. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/peru/peru_en.htm.

Úkolem v prvním sektoru je přispět k modernizaci státu podporou provádění reforem státními institucemi. V tomto případě to znamená podporu vlády v jejích modernizačních snahách, snahách o konsolidaci státních politik a zlepšení kvality a zajištění veřejných služeb. Dále aby aspekty jako respektování lidských práv, rovná práva domorodých obyvatel a životní prostředí byly zahrnuty do procesů navrhování zákonů.¹⁰⁴ Za indikátory vývoje v prvním sektoru byly zvoleny ukazatele Kontrola korupce, Efektivita vlády, Politická stabilita, Vláda zákona, jejichž definice jsou uvedeny výše na příkladech Egypta, Etiopie a Indonésie a ukazatel Lidská práva, který je uveden na příkladu Peru v tabulce 31.

Tabulka 27: Indikátor prvního sektoru - Kontrola korupce v Peru ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	39,0	46,3	54,6	46,8	46,3	51,7	50,5	50,9	46,9	50,0	52,1	43,1

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹⁰⁵

Tabulka 28: Indikátor prvního sektoru - Efektivita vlády v Peru ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	52,7	43,4	39,5	38,0	32,6	31,7	35,9	43,2	42,1	47,3	48,3	48,8

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹⁰⁶

¹⁰⁴ European Commission: Peru. *Country Strategy Paper: 2007-2013* [online]. duben 2007 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/07_13_en.pdf.

¹⁰⁵ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

¹⁰⁶ Tamtéž.

Tabulka 29: Indikátor prvního sektoru - Politická stabilita v Peru ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	15,4	18,3	14,9	18,7	18,7	22,1	22,1	17,7	13,7	16,9	23,1	19,9

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹⁰⁷

Tabulka 30: Indikátor prvního sektoru - Vláda zákona v Peru ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	30,1	35,9	33,0	36,4	29,2	26,8	25,8	25,0	30,8	33,1	31,4	32,7

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹⁰⁸

Indikátor Lidská práva má v angličtině definici: „*Voice and Accountability captures perceptions of the extent to which a country's citizens are able to participate in selecting their government, as well as freedom of expression, freedom of association, and a free media.*“¹⁰⁹ Tento ukazatel je na příkladu Peru uveden v tabulce 31.

Tabulka 31: Indikátor prvního sektoru - Lidská práva v Peru ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	37,9	51,9	47,1	45,2	49,5	48,5	48,5	51,9	49,8	51,6	53,5	53,6

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues, 2010.¹¹⁰

¹⁰⁷ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné

z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

¹⁰⁸ Tamtéž.

¹⁰⁹ KAUFMANN, Daniel, Aart KRAAY a Massimo MASTRUZZI. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues. [online] 2010 [cit. 2014-03-30]2010. Dostupné z http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2010/9/wgi%20kaufmann/09_wgi_kaufmann.

¹¹⁰ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné

z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

Tabulky 27 - 31 nabízí obrázek o stavu státní správy Peru. Můžeme na nich vidět, že ani jeden z pěti indikátorů neprošel dlouhodobým, trvalým zlepšením ve stavu věci, pouze u ukazatele Lidská práva je mezi počátečním a konečným rokem vidět největší rozdíl. Ostatní indikátory nepravidelně kolísají mezi lepšími a horšími hodnotami. Nejhorší vyhodnocení vykazuje po celé sledované období indikátor Politická stabilita.

Druhý sektor je soustředěn na omezení chudoby a extrémní chudoby, růst životních podmínek peruánských obyvatel také má přispět k implementaci decentralizačního procesu.¹¹¹ Za indikátory mapující vývoj v druhém sektoru byly zvoleny ukazatele udávající podíl obyvatel Peru s přístupem k sanitárním zařízením a k nezávadné vodě a ukazatele udávající podíl obyvatel žijících pod hranicí chudoby.

Tabulka 32: Indikátor druhého sektoru - Procentuální podíl obyvatel Peru s přístupem k sanitárním zařízením ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2005	2010	2012
% populace	63,16	67,44	71,50	73,05

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.¹¹²

Tabulka 33: Indikátor druhého sektoru - Procentuální podíl obyvatel Peru s přístupem k nezávadné vodě ve sledovaných letech (v %).

rok	2000	2005	2010	2012
% populace	80,62	83,36	85,86	86,78

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.¹¹³

Tabulky 32 a 33 poukazují na stav životních podmínek obyvatel Peru, a to v podílu obyvatel majících přístup k nezávadné vodě a veřejné kanalizaci. Oba dva ukazatele zaznamenaly během sledovaného období pozitivní vývoj, v roce 2012 však stále zhruba čtvrtina peruánských obyvatel neměla přístup k sanitárním zařízením a více než 13 % nemělo přístup k čisté vodě.

¹¹¹ European Commission: Peru. *Country Strategy Paper: 2007-2013* [online], duben 2007 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/07_13_en.pdf.

¹¹² [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>.

¹¹³ Tamtéž.

Tabulka 34: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Peru žijících s méně než 1,25 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva).

rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
%	12,41	14,48	12,41	9,49	7,36	8,55	7,19	7,94	6,20	5,54	4,91

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.¹¹⁴

Tabulka 35: Indikátor druhého sektoru - Podíl obyvatel Peru žijících s méně než 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva).

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
%	24,09	27,62	24,16	22,10	18,92	20,48	17,78	18,20	14,81	14,01	12,74

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.¹¹⁵

Jak vidíme z tabulek 34 a 35, v Peru došlo od roku 2000 k znatelnému snížení počtu obyvatel žijících pod hranicí chudoby. Podíl obyvatel, kteří musí žít s méně než 2 dolary na den, se od roku 2000 do roku 2010 podařilo snížit téměř na polovinu. Tato skupina zahrnuje i obyvatele, kteří žijí s méně než 1,25 dolary na den. Těchto lidí bylo z celkového obyvatelstva asi 5 %.

2.5 Ukrajina

2.5.1 Ekonomicko – politická situace země

Politická a bezpečnostní situace na Ukrajině je v posledních měsících mimořádně vážná. Protestovat proti prezidentu Janukovyčovi začala ukrajinská veřejnost na podzim 2013, kdy prezident odmítl návrh Asociační dohody s EU odsouhlasený ukrajinskou vládou a fakticky se tak rozhodl pro udržování velmi těsných vztahů s Ruskem. Mnoha set tisícová demonstrace v Kyjevě po několika měsících přerostla v násilné střety s policisty a vojáky, znamenala několik desítek mrtvých a nakonec vedla i k Janukovyčovu útěku ze země a jeho svržení. Tím se země rozdělila na proevropskou a proruskou část. Došlo i k výraznému zhoršení mezinárodních vztahů mezi Ruskem západními státy, které odsoudily ruskou anexi Krymu a rozhodly se ji různými způsoby sankcionovat.

¹¹⁴ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>.

¹¹⁵ Tamtéž.

Ještě před těmito velkými změnami byla ukrajinská politika značně centralizovaná, na nižších stupních neefektivní, s velkou korupcí a tedy v potřebě rozsáhlých reforem.¹¹⁶

Ukrajinská ekonomika prošla velkým otřesem v krizovém roce 2009, kdy HDP klesl o téměř 15 %. Hned v roce 2010 ale vzrostla o 4,2 %. V roce 2012 však přišlo další výrazné zpomalení na růst pouhých 0,2 %, predikce pro rok 2013 mluví o poklesu o 1,1 %. Jak již bylo naznačeno, ukrajinské hospodářství trpí nedostatkem reforem. Sektor služeb je dlouhodobě a hluboce podfinancován. Energetický průmysl má také velký nedostatek investic, což ho činí zastaralým a škodlivým životnímu prostředí. Před celkovou decentralizací země by mělo dojít k zavedení systému kontroly, aby se snížila korupce, zvýšila efektivita úřadů a spolupráce mezi regiony. V neposlední řadě je nutná změna legislativy v investorsky a podnikatelsky příznivější.¹¹⁷

Pro ukrajinské obyvatelstvo je typická velká regionální nerovnováha. Zvláště ve vzdělání a kvalitě životních podmínek. V některých oblastech je velmi špatný přístup k vyššímu než základnímu vzdělání a ani kvalita základního není odpovídající.¹¹⁸

2.5.2 Spolupráce s EU

Od roku 1991, kdy s rozpadem Sovětského svazu získala Ukrajina nezávislost a stala se samostatným státem, rozvíjí svůj vztah s EU ve stále dynamičtější partnerství. Pro EU je prioritním partnerem v rámci Evropské sousedské politiky a Východního partnerství. Dlouhodobě EU a Ukrajina spolupracují na postupné ekonomické integraci a hlubší politické asociaci. V roce 2007 se začala jednání o Asociační dohodě mezi EU a Ukrajinou, 21. března 2014 podepsal ukrajinský premiér Arsenij Jaceňuk v Bruselu její politickou část, podepsání zbylých opatření bylo přislíbeno. Jako důkaz o podpoře Ukrajiny ve složité politické a bezpečnostní situaci se EU rozhodla dočasně zrušit cla na ukrajinský export.¹¹⁹

¹¹⁶ OECD (2014), OECD Territorial Reviews: Ukraine 2013, OECD Publishing.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264204836-en>.

¹¹⁷ The World Bank. Ukraine: Overview [online]. © 2014 The World Bank Group, 17. 2. 2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>.

¹¹⁸ The World Bank. Ukraine: Overview [online]. © 2014 The World Bank Group, 17. 2. 2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>.

¹¹⁹ European Union External Action: Delegation of the European Union to Ukraine. Overview of political relations [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/political_relations/index_en.htm.

V Rozvojovém programu pro Ukrajinu pro roky 2002 – 2006 byly stanoveny jako prioritní sektory: „1. *Support for institutional, legal and administrative reform*, 2. *Support to the private sector and assistance for economic development*, 3. *Support in addressing the social consequences of transition*.“¹²⁰ V letech 2007 – 2013 byla na Ukrajině alokována rozvojová pomoc v rámci fondu ENPI do tří hlavních oblastí: „1. *Support for Democratic Development and Good Governance*, 2. *Support for Regulatory Reform and Administrative Capacity Building*, 3. *Support for Infrastructure Development*.“¹²¹

Můžeme konstatovat, že v obou dvou obdobích si všechny sektory odpovídají, jejich výstupy proto budou použity pro vyhodnocení efektivity ve třetí kapitole. Tabulka 36 přiřazuje příslušným sektorům poskytnuté finance s detailním rozdělením období 2002 – 2006 a 2007 – 2013.

Tabulka 36: Financování jednotlivých sektorů Ukrajiny ve sledovaném období (v milionech eur).

Období	2002 – 2003	2004 – 2006	2007 – 2010	2011 - 2013
1. sektor	59	110	148,2	94
2. sektor	40	60	148,2	117,5
3. sektor	16	42	197,6	211,5

Zdroj: Development and Cooperation – EuropeAid.¹²²

¹²⁰ *Country Strategy Paper 2002 - 2006: National Indicative Programme 2002 - 2003. Ukraine* [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.eeas.europa.eu/ukraine/csp/02_06_en.pdf.

¹²¹ *European Neighbourhood and Partnership Instrument: Ukraine. Country Strategy Paper 2007 - 2013* [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.enpi-info.eu/library/content/ukraine-country-strategy-paper-2007-2013>.

¹²² [online] 1. 4. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/ukraine/ukraine_en.htm.

Reformy v prvním sektoru považují obě strany za velmi důležitý, pokud se mají EU s Ukrajinou i nadále politicky a ekonomicky sbližovat. V oblasti spravedlnosti, svobody a bezpečnosti očekává EU výsledky ve zlepšení efektivity justice podle mezinárodních standardů, snazším přístupu veřejnosti a podnikatelských subjektů ke spravedlnosti a také v lepší ochraně lidských práv. V oblasti státní správy je třeba prosadit reformy, které budou přísněji postihovat korupci a které učiní práci státních orgánů transparentní a odpovědnou veřejnosti.¹²³ Za indikátory sledující vývoj v prvním sektoru byly zvoleny ukazatele Kontrola korupce, Efektivita vlády a Vláda zákona.

Tabulka 37: Indikátor prvního sektoru - Kontrola korupce na Ukrajině ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	7,8	13,2	18,5	18,1	29,8	27,3	24,3	22,8	16,3	17,1	17,1	15,8

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹²⁴

Tabulka 38: Indikátor prvního sektoru - Efektivita vlády na Ukrajině ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	24,9	29,3	33,2	33,7	34,1	34,6	28,6	27,7	22,0	25,4	21,8	31,6

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹²⁵

¹²³ European Union: European Neighbourhood and Partnership Instrument. *Ukraine: National Indicative Programme 2011-2013*[online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/2011_enpi_nip_ukraine_en.pdf.

¹²⁴ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

¹²⁵ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

Tabulka 39: Indikátor prvního sektoru - Vláda zákona na Ukrajině ve sledovaných letech (v %).

Rok	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
%	12,9	24,4	23,4	26,8	27,3	24,4	26,3	29,3	24,2	24,6	23,5	26,1

Zdroj: KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M. The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues.¹²⁶

Na základě tabulek 37 – 39 můžeme konstatovat, že stav veřejné správy na Ukrajině je dlouhodobě ve špatném stavu. Je třeba říci, že všechny indikátory prošly jistým zlepšením. Je však nepravděelné a bez dlouhodobějšího efektu. Ukazatelem s nejhrošími výsledky se jeví Kontrola korupce, která po celé období dosahuje velmi nízkých hodnot. Aktuálnější údaje než za rok 2012 nebyly v době psaní této práce k dispozici, lze ale předpokládat, že na základě neklidné situace na Ukrajině by údaje za roky 2013 a 2014 ovlivnily všechny ukazatele negativním směrem.

Ve druhém sektoru byla prioritou následující - přijetí opatření pro založení Zóny volného obchodu mezi EU a Ukrajinou. Jedná se o aproximaci v oblastech, které by měla dohoda o Zóně volného obchodu pokrývat, tedy obchod, služby a investice. Byly vyžadovány velké změny v oblasti technických směrnic, finančních a statistických službách a také ve snižování cel a liberalizaci obchodu. Podpora obchodu mezi EU a Ukrajinou měla vést k nárůstu vzájemného obchodu mezi těmito dvěma celky.¹²⁷ Proto byly pro druhý sektor jako indikátory zvoleny údaje o vyvezeném a dovezeném zboží mezi Ukrajinou a EU.

Tabulka 40: Indikátor druhého sektoru - Vyvezené zboží z Ukrajiny do EU ve sledovaných letech (v miliardách eur).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mld. eur	6,65	6,57	3,45	8,65	9,87	12,4	14,5	7,91	11,4	15,1	14,6	13,7

Zdroj: Eurostat.¹²⁸

¹²⁶ [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

¹²⁷ European Union: European Neighbourhood and Partnership Instrument. *Ukraine: National Indicative Programme 2011-2013*[online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/2011_enpi_nip_ukraine_en.pdf.

¹²⁸ Dostupné z [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database.

**Tabulka 41: Indikátor druhého sektoru - Dovezené zboží z EU na Ukrajinu ve sledovaných letech
(v miliardách eur).**

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
mld. eur	7,85	8,94	10,5	13,2	18,2	22,3	25,1	13,9	17,3	21,2	23,8	23,9

Zdroj: Eurostat.¹²⁹

EU i Ukrajina považují prohlubování vzájemných obchodních vztahů za velmi důležité. Tabulky 40 a 41 dokazují, že z obou stran dochází ve sledovaném období k nárůstu hodnoty exportovaného zboží, s výrazným poklesem v roce 2009, který můžeme přičítat světové hospodářské krizi.

V oblasti třetího sektoru byly požadovány výsledky v podobě zlepšení životních podmínek venkovského obyvatelstva a snížení jejich nezaměstnanosti, lepších sociálních služeb a zdravotní péče, nárůstu podnikatelských subjektů v mimoměstských oblastech a většího ekonomického růstu regionů díky inovacím, výzkumu a větší kvalitě lidského kapitálu.¹³⁰ Indikátory dostupnými pro sledování vývoje třetího sektoru jsou údaje o podílu ukrajinských obyvatel žijících pod národní hranicí chudoby.

Z důvodu, že indikátory znázorňující podíl obyvatel žijících s méně než 2 nebo 1,25 dolary na den nejsou pro Ukrajinu zcela relevantní, dokumentují tabulky 42 a 43 podíl ukrajinských obyvatel žijících pod národní hranicí chudoby.

¹²⁹ z [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database.

¹³⁰ *European Union: European Neighbourhood and Partnership Instrument. Ukraine: National Indicative Programme 2011-2013*[online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/2011_enpi_nip_ukraine_en.pdf.

Data pro tyto ukazatele jsou shromažďována podle následujícího klíče: „*Poverty estimates at national poverty lines are computed from household survey data collected from nationally representative samples of households. These data must contain sufficiently detailed information to compute a comprehensive estimate of total household income or consumption (including consumption or income from own production), from which it is possible to construct a correctly weighted distribution of per capita consumption or income.*“¹³¹ Tyto ukazatele jsou omezené časovým obdobím, protože novější údaje než za rok 2008 nejsou k dispozici.

Tabulka 42: Indikátor třetího sektoru - Podíl mimoměstských obyvatel Ukrajiny žijících pod národní hranici chudoby venkova ve sledovaných letech (v % z celkového mimoměstského obyvatelstva).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
%	35,1	26,4	19,8	12,6	10,3	8,1	4,7

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.¹³²

Tabulka 43: Indikátor třetího sektoru - Podíl městských obyvatel Ukrajiny žijících pod národní hranici chudoby měst ve sledovaných letech (v % z celkového městského obyvatelstva).

rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
%	24,7	15,7	12,2	6,3	5,1	2,9	2,0

Zdroj: The World Bank: World Development Indicators.¹³³

V tabulkách 42 a 43 můžeme vidět velké rozdíly mezi počátečními a konečnými daty za sledované období. Došlo k podstatnému snížení podílu Ukrajinců žijících pod národní hranicí chudoby, a to jak ve městech, tak na venkově.

¹³¹ The World Bank: World Development Indicators. [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>.

¹³² [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators>.

¹³³ Tamtéž.

3 Efektivita rozvojové pomoci

Cílem třetí kapitoly je posouzení, zda byla rozvojová pomoc EU ve vybraných zemích efektivní. K posouzení efektivnosti byly stanoveny dvě pracovní hypotézy. První hypotéza předpokládá, že vývoj v podporovaných sektorech jednotlivých zemí je závislý na financích, které do sektorů plynou z fondů EU. Pro potvrzení nebo nepotvrzení této hypotézy byla zvolena metoda korelační analýzy, korelační koeficient je směrodatným ukazatelem udávajícím sílu závislosti. Druhá pracovní hypotéza se ptá, jestli dochází v jednotlivých sektorech sledovaných zemí k pozitivnímu vývoji. Na základě vývoje ukazatelů zvolených pro jednotlivé sektory bude stanoveno, zda je nebo není rozvojová pomoc EU ve vybraných zemích efektivní. V první části této kapitoly je proto stručně popsána metoda korelace a v druhé části je potom vlastní vyhodnocení efektivnosti rozvojové pomoci v jednotlivých zemích v období let 2002 – 2013.

3.1 Statistická metoda korelační analýzy

Zjišťování závislosti mezi dvěma a více proměnnými je běžnou metodou ve statistické teorii i praxi. Závislost můžeme dělit na pevnou a volnou. Při pevné závislosti dojde při výskytu jednoho jevu s jistotou, tedy pravděpodobností rovnou jedné, k výskytu druhého jevu. Závislost volná označuje případy, kdy výskyt jednoho jevu ovlivňuje výskyt druhého jevu tak, že výskyt prvního jevu zvýšil pravděpodobnost výskytu druhého. Pevné závislosti jsou v naprosté většině pouze teorií, v praxi se setkáváme se závislostmi volnými. Volnými závislostmi se tedy rozumí vztah, kdy hodnotám jedné proměnné odpovídají různé hodnoty jiné proměnné, je možné zde ale nalézt tendenci, která se objevuje při změnách daných proměnných.

Je ještě třeba rozlišit metody zabývající se jednostrannými a vzájemnými závislostmi. Pro jednostranné závislosti se používá metoda regresní analýzy, kde proti sobě stojí nezávisle proměnná, neboli příčina a závisle proměnná neboli následek. Zde jsou zpravidla zkoumány tendence ve změnách závisle proměnných, vůči změnám nezávisle proměnných. Zkoumání vzájemných závislostí je úkolem korelační analýzy. Je zde kladen důraz spíše na intenzitu, sílu závislosti veličin. Právě toto bude úkolem druhé části této kapitoly. V praxi se metody korelace a regrese dost často vzájemně doplňují, protože určení těsnosti závislosti proměnných vychází z regresní funkce.

Korelační koeficient je číselné vyjádření intenzity závislosti daných veličin. Může nabývat hodnot od -1 do 1. Je – li roven 1, znamená to, že je mezi proměnnými přímá lineární závislost. Rovná – li se -1, jedná se o nepřímou lineární závislost. Vyjde – li koeficient korelace 0, proměnné jsou nezávislé, nekorelované. Čím více se tedy koeficient blíží číslu 1, respektive -1, tím je závislost proměnných těsnější, čím více se blíží 0, tím je volnější. Nemusí to však nutně znamenat slabší závislost, pouze nemusí být lineární.

Regresní a korelační analýza se v praxi používají například v marketingovém výzkumu, v národním účetnictví, v různých technických aplikacích nebo ve finanční analýze.¹³⁴

3.2 Posouzení efektivity na příkladu vybraných zemí

Z důvodu nedostatečného množství vstupních údajů o tocích finančních prostředků z EU do vybraných rozvojových zemí není možné provést korelační analýzu tak, aby její výstupy podávaly relevantní informace o síle závislosti mezi poskytnutými financemi a vývojem v dotovaných sektorech rozvojových zemí. Proto bude efektivita rozvojové pomoci EU zhodnocena v sektorech vybraných zemí na základě tabulek v druhé kapitole indikujících vývoj jednotlivých sektorů.

3.2.1 Egypt

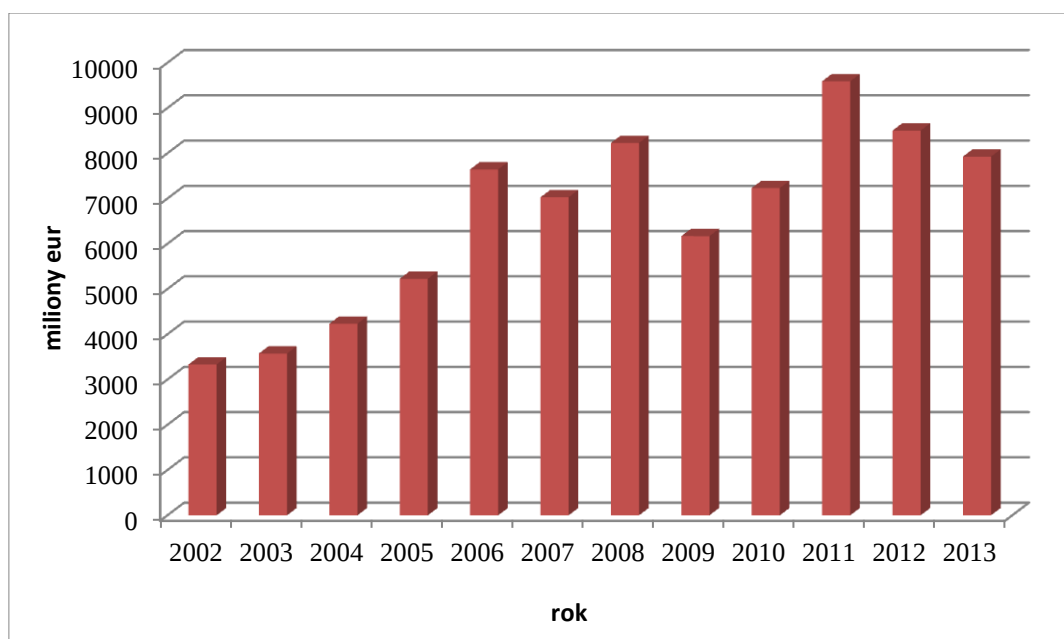
V prvním podporovaném sektoru, který byl pro roky 2007–2013 v rámci nástroje ENPI nazván „*Reforms in the areas of democracy, human rights and justice*“¹³⁵ si EU dala za cíl zlepšit stav egyptské státní správy tím, že přispěje k decentralizaci země, k omezení korupce a k modernizaci veřejných služeb. Na základě údajů v tabulkách 2 a 3 můžeme říci, že v prvním sektoru od roku 2000 nedošlo k žádnému výraznějšímu zlepšení. Naopak došlo na konci sledovaného období v porovnání s počátečními roky měření u obou ukazatelů Kontrola korupce i Politická stabilita ke zhoršení. Ve vývoji ukazatele Politická stabilita došlo v roce 2011 k propadu, který odráží skutečné události tohoto roku, kdy byl za velkých protestů a násilností svržen autoritářský režim. Od té doby nedošlo k uklidnění situace, o čemž svědčí i údaj z roku 2012. Přestože zatím ke znatelnému pokroku v prvním sektoru nedošlo,

¹³⁴ *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 169 - 238. ISBN 978-80-86946-43-6.

¹³⁵ Development and Cooperation - EuropeAid: Egypt. [online]. 8. 5. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

stabilizací státního režimu v Egyptě, uklidněním situace a demokratizací země je podmíněn pozitivní vývoj ve všech ostatních ekonomických i sociálních sektorech.

Podporou druhého sektoru, nazvaným pro roky 2007-2013 „*Competitiveness and productivity of the economy*“¹³⁶ mělo v Egyptě dojít k vytvoření příznivějšího prostředí pro obchod a investice. Jako směrodatné ukazatele vývoje tohoto sektoru jmenovala EU množství exportovaného zboží z Egypta do EU a do sousedních států Egypta. Tyto údaje jsou zpracovány v tabulkách 4 - 6. Vývoj v druhém sektoru bude demonstrován na grafu 1, který vychází z tabulky 4.

Graf 1: Indikátor druhého sektoru – Vyvezené zboží z Egypta do EU ve sledovaných letech (v milionech eur).

Z grafu 1 můžeme konstatovat, že ve sledovaném období došlo k výraznému nárůstu exportovaného zboží z Egypta do EU. Růstovou tendenci přerušil pokles v roce 2009, což můžeme přičítat světové ekonomické krizi. Zboží za největší částku bylo z Egypta do EU vyvezeno v roce 2011, v posledních dvou letech došlo k postupnému poklesu. Podobný vývoj vykazují i údaje v tabulkách 5 a 6, které zaznamenávají export z Egypta do arabských a afrických nearabských zemí. Na základě těchto informací můžeme říci, že v druhém sektoru došlo ve sledovaném období k pozitivnímu vývoji.

¹³⁶ Development and Cooperation - EuropeAid: Egypt. [online]. 8. 5. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

Zhodnocení třetího sektoru „*Sustainability of development and better management of human and natural resources*“¹³⁷ vychází z ukazatelů v tabulkách 7 a 8. V tomto sektoru si EU dala za cíl zlepšit kvalitu vzdělávání na všech stupních, pokles negramotnosti, zlepšit uplatnění absolventů vysokých škol a ochranu životního prostředí. Podle čísel v tabulce 7 došlo ve sledovaném období ke snížení negramotnosti egyptských obyvatel. Podle tabulky 8 tvoří v měřeném období vysokoškolsky vzdělaní Egypťané minimálně třetinu všech nezaměstnaných a není zde patrná klesající tendence, která by značila pozitivní vývoj. Vývoj v třetím sektoru tedy značí mírné zlepšení, jsou zde však stále nedostatky, které ve výsledku pro Egypt znamenají malou efektivitu a konkurenceschopnost jeho lidských zdrojů.

Při celkovém pohledu na výsledky poskytnuté rozvojové pomoci Egyptu ze strany EU v letech 2002 – 2013 bylo dosaženo dílčích úspěchů. Rozvoj podporovaných sektorů byl v posledních letech přibrzděn změnou politického režimu. V druhém a třetím sektoru však lze do budoucna předpokládat pozitivní vývoj.

3.2.2 Etiopie

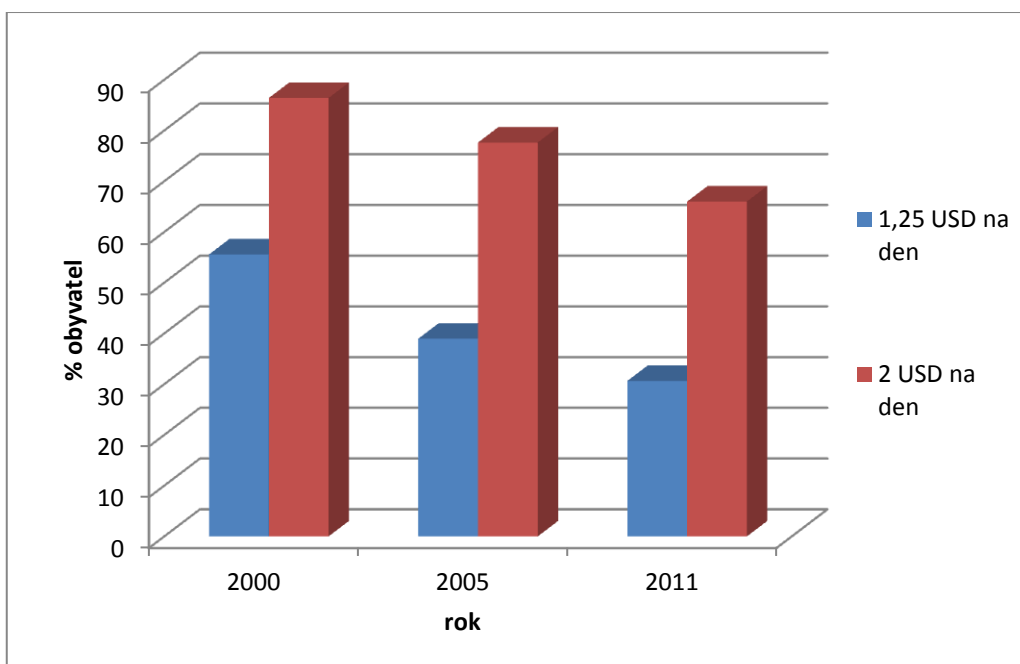
Finanční prostředky směřované do prvního sektoru, v rámci desátého EDF pro období 2008 – 2013 nazvaného „*Transport and Regional Integration*“¹³⁸ měly přispět k budování etiopské dopravní infrastruktury, což mělo vést k lepšímu propojení regionů Etiopie, zvýšit mobilitu obyvatelstva a také prohloubit regionální integraci Etiopie s okolními státy. Za ukazatele bylo zvoleno množství exportovaného zboží z Etiopie do zemí COMESA a hustota etiopské silniční sítě. Podle tabulek 10 a 11 můžeme říci, že v tomto sektoru došlo k velkému zlepšení. Od roku 2002 do roku 2012 se množství vyvezeného zboží z Etiopie do zemí COMESA v milionech dolarů více než zdvojnásobilo, stejně tak se od roku 2002 do roku 2011 téměř zdvojnásobila hustota silniční sítě v km/1000 km².

V druhém sektoru „*Rural Development and Food Security*“¹³⁹ mělo za pomoci finančních prostředků EU dojít ke zlepšení životních podmínek etiopských obyvatel. Za indikátory vývoje v tomto sektoru EU zvolila podíl etiopských obyvatel žijících pod hranicí chudoby oproti celkovému počtu obyvatel a vývoj v zemědělství ve vztahu k HDP země. Pokrok ve třetím sektoru je znázorněn v grafu 2 vycházejícím z údajů v tabulkách 12 a 13.

¹³⁷ Development and Cooperation - EuropeAid: Egypt. [online]. 8. 5. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

¹³⁸ Ethiopia - European Community: Country Strategy Paper and Indicative Programme for the Period of 2008 - 2013. [online]. [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

¹³⁹ Tamtéž.

Graf 2: Indikátory druhého sektoru - Podíl obyvatel Etiopie žijících s 1,25 respektive se 2 USD na den ve sledovaném období, (v % z celkového obyvatelstva).

Podle vývoje ukazatelů v grafu 2 můžeme říci, že od roku 2000 došlo v Etiopii k výraznému snížení počtu lidí žijících pod hranicí chudoby. Z výstupů tabulek 14 a 15 je patrné, že Etiopie je stále závislá na zemědělství. V případě, že by velké roční přírůstky zemědělského HDP měly za následek zvyšování potravinové soběstačnosti země, tak by to společně se zmíněným snižováním chudoby mělo za následek rychlý rozvoj země. EU by rozhodně měla pokračovat ve financování druhého sektoru, protože přes značný pozitivní vývoj, jsou stále dvě třetiny Etiopanů nuceny vyžít s méně než dvěma dolary na den.

Ve třetím sektoru nazvaném „*Macroeconomic Support and Governance*“¹⁴⁰ si EU dala za cíl přispět k demokratizaci země, zvýšení transparentnosti činnosti státních orgánů a k efektivnímu řízení ekonomiky země. Za ukazatele v tomto sektoru byly zvoleny indikátory Kontrola korupce a Efektivita vlády. Z tabulek 16 a 17 je patrné, že etiopská státní správa potřebuje zásadní reformy. Ve vývoji indikátoru Kontrola korupce nedošlo od roku 2000 k žádnému zlepšení, naopak je mezi počátečním a konečným rokem měření viditelné zhoršení. Po celou dobu měření se hodnoty drží na nízké úrovni, což značí, že korupční jednání je v etiopské státní správě běžnou praxí. Tyto údaje samozřejmě mohou odradit případné

¹⁴⁰ *Ethiopia - European Community: Country Strategy Paper and Indicative Programme for the Period of 2008 - 2013.* [online]. [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

zahraniční investory, což brání dalšímu rozvoji země. Velké zlepšení naproti tomu vykazuje indikátor Efektivita vlády. To značí růst kvality veřejných služeb i růst důvěry veřejnosti v to, že vláda země naplní cíle, které si předsevzala a bude prosazovat reformy a strategie, které pomohou rozvoji země. Zásadní reformy jsou opravdu potřeba, protože oba ukazatele se stále pohybují na příliš nízké úrovni, aby šel stav v etiopské veřejné správě označit za dobrý.

K celkovému zhodnocení efektivitu rozvojové pomoci EU v Etiopii lze říci, že poskytnuté finance v letech 2002 – 2013 mají odezvu ve zlepšení stavu podporovaných sektorů, velkou změnou prošly především první a druhý sektor.

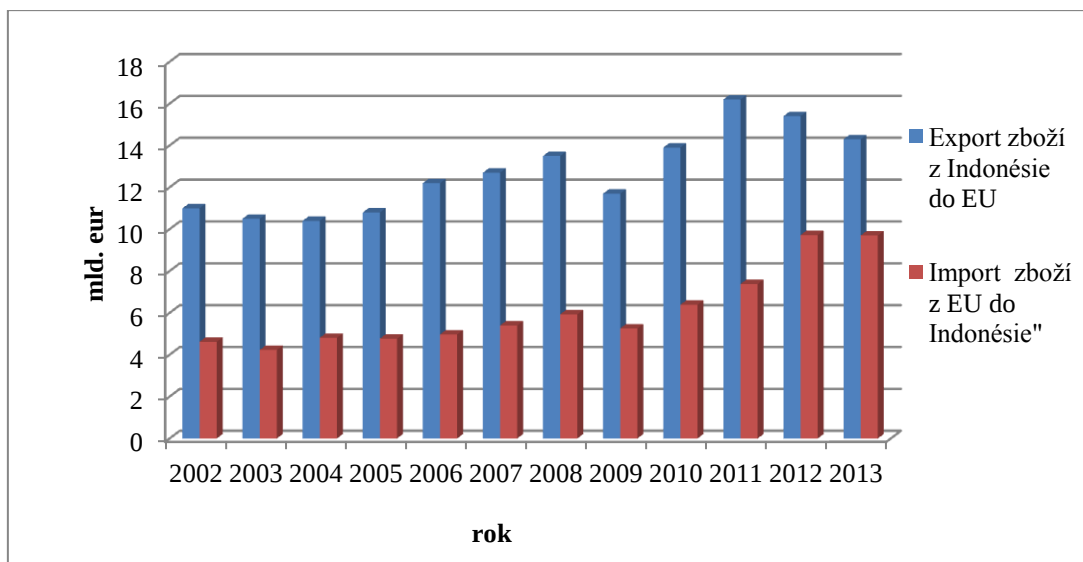
3.2.3 Indonésie

V prvním sektoru, který byl v rámci nástroje DCI pro roky 2007 – 2013 nazvaný „Education“¹⁴¹ byly finanční prostředky EU vynaloženy na zlepšení kvality a dostupnosti vzdělání v Indonésii, což mělo přispět ke snížení chudoby v zemi. Za ukazatele vývoje v tomto sektoru byly zvoleny indikátory v tabulkách 19 - 21, míra gramotnosti indonéského obyvatelstva, rozdělení obyvatelstva podle dosaženého vzdělání a hrubý podíl obyvatel přihlášených k vysokoškolskému studiu. Z vývoje údajů v uvedených tabulkách můžeme říci, že v prvním sektoru došlo mezi lety 2002 - 2013 ke zlepšení. Zvolna klesá podíl obyvatel, kteří jsou bez vzdělání, kteří nedokončili ani základní školu a těch, kteří mají pouze základní vzdělání. Naopak roste podíl lidí, kteří mají středoškolské a vyšší vzdělání. Roste také podíl obyvatel, kteří se zapsali k vysokoškolskému vzdělání. Jejich podíl na celkovém obyvatelstvu se od roku 2002 do roku 2011 téměř zdvojnásobil.

Podporou druhého sektoru „Trade and Investment“¹⁴² chtěla EU přispět k reformě indonéského podnikatelského prostředí. Za ověřitelné indikátory, že došlo v dané oblasti ke zlepšení, si EU zvolila množství vzájemně obchodovaného zboží. Graf 3 vychází z údajů v tabulkách 22 a 23.

¹⁴¹ *Indonesia - European Community: Strategy Paper 2007 - 2013. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.*

¹⁴² Tamtéž.

Graf 3: Indikátory druhého sektoru – Vyvezené zboží z Indonésie do EU a Dovezené zboží z EU do Indonésie ve sledovaných letech (v miliardách eur).

Z grafu 3 můžeme vidět, že ve sledovaném období došlo k nárůstu množství zboží, které bylo z Indonésie vyvezeno do EU, i zboží, které bylo z EU dovezeno do Indonésie. V roce 2009 došlo z obou stran k poklesu množství vyvezeného zboží, z důvodu ekonomické krize, hned v roce 2010 ale u obou ukazatelů množství vyvezeného zboží převýšilo množství zboží z roku 2008. Přestože v posledních dvou měřených letech došlo k poklesu množství zboží vyvezeného z Indonésie do EU a dovoz z EU v podstatě stagnoval, lze říci, že ve druhém sektoru došlo ke zlepšení, jehož důkazem je růst množství vzájemně obchodovaného zboží.

Finanční prostředky směřované do třetího sektoru „*Law Enforcement and Justice*“¹⁴³ měly Indonésii podpořit ve snaze reformovat státní správu, omezit korupci, zlepšit ochranu lidských práv a zajistit politickou stabilitu. Za indikátory vývoje ve třetím sektoru byly zvoleny ukazatele Kontrola korupce a Vláda zákona, jejichž výstupy lze nalézt v tabulkách 24 a 25.

Na základě údajů v těchto tabulkách můžeme konstatovat, že k omezování korupce v Indonésii dochází pozvolna a i na konci sledovaného období zůstává její kontrola na nízké úrovni. Mezi začátkem a koncem sledovaného období došlo ke zlepšení, po pozitivním vývoji mezi lety 2003 – 2008 došlo k poklesu v roce 2009, od roku 2010 hodnoty opět rostou. Ve vývoji ukazatele Vláda zákona můžeme pozorovat mezi lety 2003 – 2009 růst hodnot, nejedná se však o výrazné zlepšení, proto ani v porovnání s počátečním rokem není hodnota koncového roku o mnoho vyšší.

¹⁴³ *Indonesia - European Community: Strategy Paper 2007 - 2013*. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.

Celkové zhodnocení rozvojové pomoci EU Indonésii je následující: Ve všech sektorech došlo ke zlepšení. Největšího rozdílu bylo dosaženo v prvním sektoru, třetí sektor vykazuje pouze malý pokrok.

3.2.4 Peru

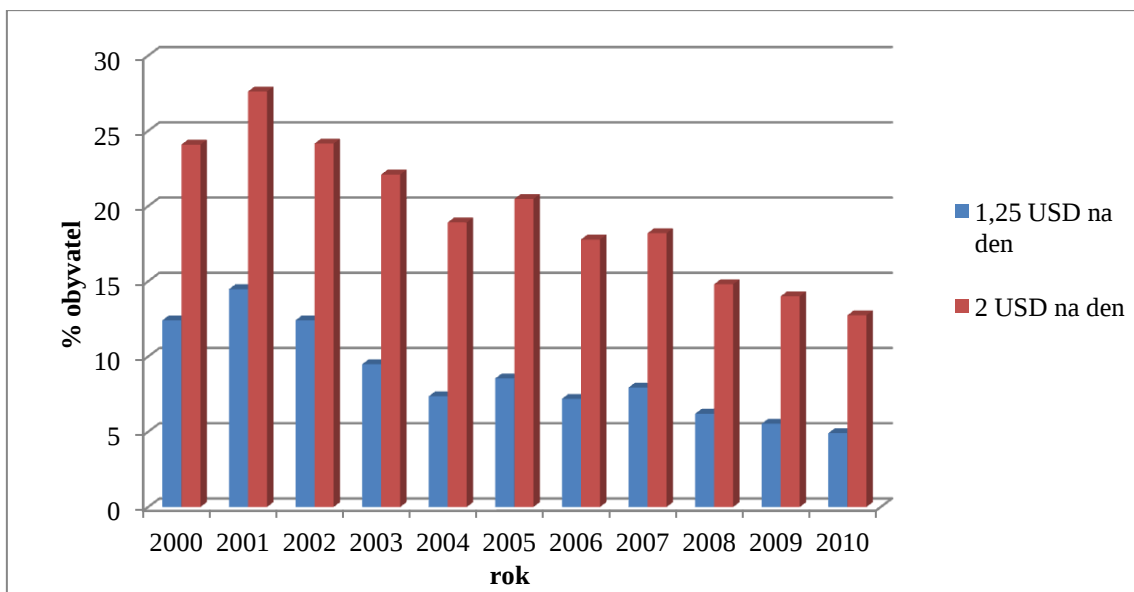
V rámci nástroje DCI byl pro roky 2007 – 2013 EU první podporovaný sektor Peru definován jako „*Support for the Rule of Law and Strengthening of governance*“¹⁴⁴. Úkolem bylo přispět k modernizaci státní správy podporou reforem a zlepšení kvality veřejných služeb. Ukazatelé vývoje v tomto sektoru jsou Kontrola korupce, Efektivita vlády, Politická stabilita, Vláda zákona a Lidská práva. Pro vyhodnocení těchto ukazatelů budou použity tabulky 27 – 31. Indikátor Kontrola korupce vykazuje na základě tabulky 27 v konečném roce oproti počátečnímu roku jen malý pokrok. V průběhu měřeného období došlo k dílčímu zlepšení, nejlepších hodnot bylo dosaženo v roce 2003 a 2011. Ukazatel Efektivita vlády má podle tabulky 28 nepravidelný průběh, ale od roku 2007 je zde vidět růstová tendence. Indikátor Politická stabilita má podle tabulky 29 nejhorší hodnoty mezi ostatními ukazateli. V celém sledovaném období se pouze třikrát dostal přes 20 % a nelze zde pozorovat žádné dlouhodobější zlepšení. Ukazatel Vláda zákona vykazuje oproti počátečnímu roku v konečném roku zlepšení, ale pokud se podíváme na jeho průběh v celém měřeném období, růstovou tendenci zde můžeme pozorovat až od roku 2008. Poslední indikátor Lidská práva vykazuje v tabulce 31 největší zlepšení v konečném roce oproti počátečnímu. Celkové hodnocení výsledků prvního sektoru je, že zde došlo k částečnému, ale nedostatečnému zlepšení.

V druhém sektoru „*Support for Integrated Social Development in Specific Regions by Strengthening Social Cohesion*“¹⁴⁵ si EU dala za cíl přispět k omezení chudoby v Peru a k růstu životních podmínek jeho obyvatel. Za ukazatele vývoje v tomto sektoru byly zvoleny indikátory udávající podíl peruánských obyvatel s přístupem k sanitačnímu zařízení a nezávadné vodě a ukazatele chudoby udávající podíl obyvatel žijících s 2 respektive 1,25 dolary na den.

Výstupy z těchto ukazatelů jsou v tabulkách 32 – 35. Jako demonstrace vývoje v druhém sektoru je použit graf 4 vycházející z tabulek 34 a 35.

¹⁴⁴ European Commission: Peru. Country Strategy Paper 2007 – 2013. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/07_13_en.pdf.

¹⁴⁵ Tamtéž.

Graf 4: Indikátory druhého sektoru - Podíl obyvatel Peru žijících s 1,25 respektive 2 USD na den ve sledovaných letech (v % z celkového obyvatelstva).

Z průběhu hodnot v grafu 4 lze říci, že od roku 2000 došlo v Peru k výraznému snížení počtu lidí žijících pod hranicí chudoby. Až na výkyvy v roce 2001, 2005 a 2007 se oba ukazatele neustále snižovaly. Podíl obyvatel žijících s 2 dolary na den se ve sledovaném období podařilo snížit na polovinu, podíl obyvatel žijících s 1,25 dolary na den je v roce 2010 zhruba třetinový oproti roku 2000. Od roku 2000 došlo na základě tabulek 32 a 33 nárůstu počtu lidí, kteří mají přístup k sanitačním zařízením a nezávadné vodě.

Celkové zhodnocení výsledků dosažených za pomoci rozvojové pomoci EU v letech 2002 – 2013 je takové, že v obou sektorech došlo ke zlepšení. V prvním sektoru nedošlo k výraznému pokroku, ale jsou zde patrné úspěchy. V druhém sektoru je změna daleko výraznější, lze konstatovat, že došlo ke zlepšení životních podmínek obyvatel Peru.

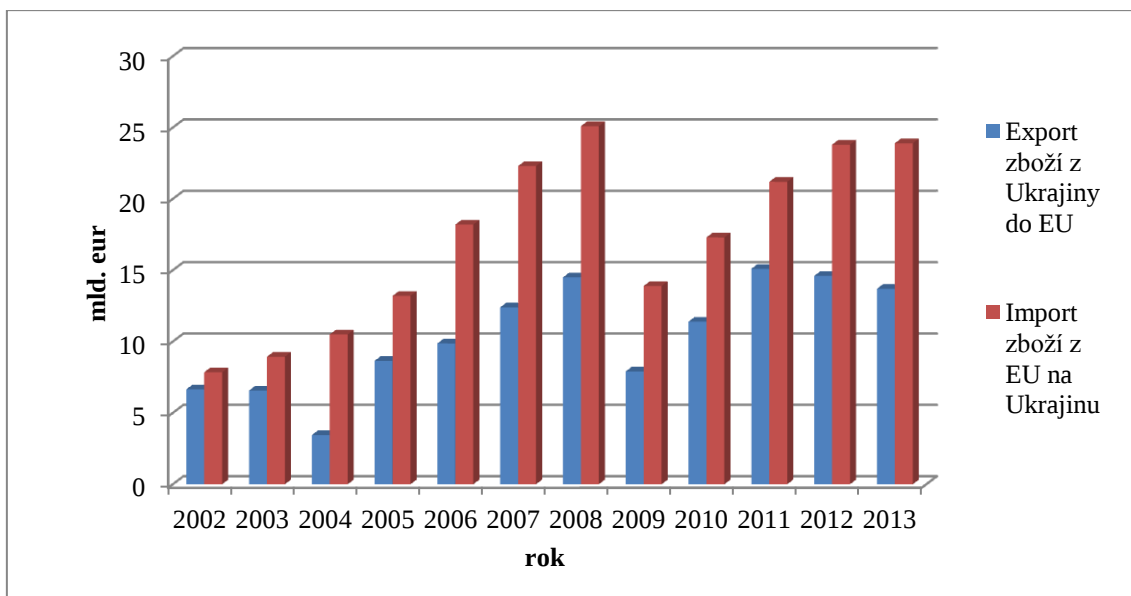
3.2.5 Ukrajina

První sektor, který EU na Ukrajině finančně podporovala, byl v rámci nástroje ENPI nazvaný „*Support for Democratic Development and Good Governance*“¹⁴⁶. EU se snažila prosadit reformy ve státní správě, aby došlo k omezení korupce, aby práce státních úřadů byla transparentnější a aby orgány spravedlnosti jednaly v souladu s mezinárodními standardy. Za ukazatele odrážející stav v prvním sektoru byly zvoleny Kontrola korupce, Efektivita vlády a Vláda zákona. Hodnoty těchto ukazatelů jsou obsaženy v tabulkách 37 - 39. V tabulce 37 můžeme vidět, že indikátor Kontrola korupce dosahuje po celé sledované období nízkých hodnot. Průběh hodnot ukazatele je dost nepravidelný, v některých letech zde došlo ke zlepšení, nelze zde však pozorovat žádnou růstovou tendenci. Rozdíl mezi hodnotami v počátečních letech a koncových letech měření je minimální. Ukazatel Efektivita vlády dosahuje lepších hodnot než Kontrola korupce, růstovou tendenci je zde možno pozorovat v letech 2000 – 2006, poté ale došlo ke zhoršení. Ukazatel Vláda zákona ve sledovaném období vykazuje malé změny, hodnoty stoupají a klesají minimálně, ve výsledku není mezi počátečními roky a konečnými roky měření velký rozdíl.

Účelem podpory druhého sektoru, nazvaného „*Support for Regulatory Reform and Administrative Capacity Building*“¹⁴⁷ bylo, aby mezi EU a Ukrajinou mohla vzniknout Zóna volného obchodu. Finanční prostředky určené pro tento sektor měly sloužit k tomu, aby se Ukrajina přiblížila svou obchodní legislativou standardům EU. Za ukazatele vývoje v tomto sektoru bylo zvoleno množství zboží vyvezeného z Ukrajiny do EU a zboží dovezené z EU na Ukrajinu. Graf 5 znázorňuje vývoj těchto ukazatelů na základě údajů z tabulek 40 a 41.

¹⁴⁶ *European Neighbourhood and Partnership Instrument: Ukraine. Country Strategy Paper 2007 – 2013*. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.enpi-info.eu/library/content/ukraine-country-strategy-paper-2007-2013>.

¹⁴⁷ Tamtéž.

Graf 5: Indikátory druhého sektoru - Vyvezené zboží z Ukrajiny do EU a Dovezené zboží z EU na Ukrajinu ve sledovaných letech (v miliardách eur).

Z grafu 5 je patrné, že oba ukazatele mají ve sledovaném období růstovou tendenci. Pokles můžeme pozorovat v roce 2009, který lze odůvodnit ekonomickou krizí. Přestože má indikátor Export zboží z Ukrajiny do EU více nepravidelný průběh než indikátor Import zboží z EU na Ukrajinu, u obou dvou můžeme pozorovat pozitivní vývoj.

Podpora třetího sektoru nazvaného „*Support for Infrastructure Development*“¹⁴⁸ měla za cíl zlepšit životní podmínky Ukrajinců, zvláště těch žijících mimo velké aglomerace. Zhodnocení tohoto sektoru se uskuteční na základě indikátorů udávajících podíl obyvatel Ukrajiny žijících na národní hranici chudoby v tabulkách 42 a 43. Od roku 2002 do roku 2008 došlo na Ukrajině k výraznému snížení počtu lidí žijících na národní hranici chudoby, jak ve městech, tak na venkově. Tyto údaje vypovídají o pokroku a zlepšení životních podmínek Ukrajinců.

Celkově došlo mezi lety 2002 – 2013 za přispění EU na Ukrajině ke zlepšení ve všech třech sektorech. Největšího pokroku bylo dosaženo ve třetím sektoru.

¹⁴⁸ *European Neighbourhood and Partnership Instrument: Ukraine. Country Strategy Paper 2007 – 2013.* [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.enpi-info.eu/library/content/ukraine-country-strategy-paper-2007-2013>.

Závěr

Prvotní úpravu spolupráce zemí EHS a rozvojových zemí obsahovala již Část IV Římských smluv, která také formálně založila nejdůležitější nástroj pro distribuci finančních prostředků rozvojovým zemím – EDF. Dalšími změnami prošla rozvojová politika ve smlouvách z Yaoundé, Lomé a Cotonou. Smlouva z Cotonou byla podepsána v roce 2000 a je stále v platnosti. Po roce 2000 také došlo k rozšíření počtu zemí, které čerpají z rozvojových fondů EU. Kromě zemí ACP jsou to rozvojové země v Asii, Jižní Americe a také jižní a východní sousedé EU. Za tímto účelem byly v roce 2007 založeny nástroje DCI a ENPI.

Rozvojová spolupráce mezi EU a Egyptem se od roku 2002 do roku 2013 soustředila do tří sektorů. V prvním sektoru si EU dala za cíl přispět k decentralizaci země, k modernizaci státních služeb a k omezení korupce. Ve druhém sektoru byla cílem liberalizace obchodu a všeobecné zlepšení prostředí pro podnikání v Egyptě. Třetí sektor se soustředil na zlepšení kvality a dostupnosti vzdělání.

Ve spolupráci s Etiopií proudily finanční prostředky od roku 2002 do roku 2013 na rozvoj tří sektorů. Cílem v prvním sektoru byla tvorba a údržba etiopské dopravní infrastruktury, následkem měla být hlubší integrace Etiopie se sousedními státy a větší mobilita etiopského obyvatelstva. Druhý sektor byl zaměřen na omezení chudoby a potravinovou bezpečnost. Třetí sektor se soustředil na etiopskou státní správu, potřebné reformy a novelizaci.

V Indonésii byly v letech 2002 – 2013 EU podporovány tři sektory. V první sektoru si EU dala za cíl omezit chudobu lepší kvalitou a dostupností vzdělání pro indonéské obyvatele. V druhém sektoru mělo dojít ke zlepšení v indonéském obchodním prostředí. Ve třetím sektoru bylo prosazováno přísnější trestání korupce a transparentnější a efektivnější práce státních orgánů.

V Peru byla rozvojová pomoc EU mezi lety 2002 – 2013 soustředěna do dvou sektorů. V první sektoru EU prosazovala respektování lidských práv a reformy ve státní správě. Cílem v druhém sektoru bylo pomoci k odstranění chudoby a zlepšení životních podmínek obyvatel Peru.

Finanční prostředky na Ukrajinu byly z EU v letech 2002 – 2013 vynaloženy na podporu tří sektorů. V prvním sektoru EU považovala za důležité, aby byly provedeny změny ve státní správě. Ve druhém sektoru byla cílem liberalizace obchodu na Ukrajině,

kteřá by umožnila založení Zóny volného obchodu mezi EU a Ukrajinou. Třetí sektor se soustředil na zlepšení životních podmínek obyvatel Ukrajiny.

Cílem této práce bylo zhodnocení efektivity rozvojové pomoci EU ve vybraných zemích. K tomuto účelu byly stanoveny dvě pracovní hypotézy. První hypotéza pracovala s předpokladem, že vývoj ve sledovaných sektorech jednotlivých je zemí závislý na poskytnutých finančních prostředcích EU. K potvrzení nebo nepotvrzení této hypotézy byla zvolena metoda korelační analýzy. Druhá hypotéza měla ověřit, jestli byla rozvojová pomoc na základě vývoje v sektorech efektivní, tedy jestli ve sledovaném období došlo v sektorech k pozitivnímu vývoji. K vyhodnocení mělo dojít na základě vývoje ukazatelů v jednotlivých sektorech každé země.

První hypotézu se nepodařilo ověřit z důvodu nedostatečného počtu vstupních dat. Malý počet údajů o poskytnutých finančních prostředcích do sektorů jednotlivých zemí by způsobil, že výstupy korelační analýzy v podobě korelačního koeficientu by nebylo možné brát za relevantní ukazatele závislosti mezi poskytnutými financemi a vývojem v sektorech sledovaných zemí.

Efektivita rozvojové pomoci EU ve vybraných pěti zemích byla v souladu s druhou pracovní hypotézou zhodnocena na základě vývoje indikátorů v každém z financovaných sektorů. V Egyptě nedošlo ve vývoji prvního sektoru k výraznějšímu zlepšení. Ve druhém a třetím sektoru byl pozorován pozitivní vývoj. V Etiopii byl v prvním a druhém sektoru zaznamenán velký pokrok, třetí sektor vykazuje pouze částečné zlepšení v pozitivním vývoji jednoho z ukazatelů. V Indonésii došlo k výraznějšímu zlepšení v prvním sektoru. Druhý a třetí sektor také vykazují určitý pokrok, zvláště v případě třetího sektoru se ale jedná pouze o velmi malé zlepšení. V případě Peru došlo ke zlepšení v obou sledovaných sektorech, značného pokroku bylo dosaženo zejména ve druhém sektoru. Ukrajina v prvním sektoru nevykazuje téměř žádnou změnu, v druhém a třetím sektoru ale k pozitivnímu vývoji došlo.

První hypotézu se kvůli nedostatku dat nepodařilo ověřit. Druhou hypotézu se prokázat podařilo. V souladu s druhou hypotézou můžeme rozvojovou pomoc EU ve vybraných zemích na základě vyhodnocení ukazatelů jednotlivých sektorů označit za efektivní. V žádné z vybraných zemí nedošlo k výraznému pokroku v každém podporovaném sektoru, v každé zemi ale bylo dosaženo alespoň dílčích úspěchů. Proto můžeme říci, že vynaložené finanční prostředky přispěly k rozvoji vybraných zemí a mají odezvu ve zlepšení stavu v jednotlivých sektorech. Hlubší analýze problematiky rozvojové pomoci se hodlám věnovat v diplomové práci.

Seznam literatury

African Development Bank Group. *Federal Democratic Republic of Ethiopia: Country Strategy Paper 2011-2015* [online]. © African Development Bank Group 2014, duben 2011 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.afdb.org/fileadmin/uploads/afdb/Documents/Project-and-Operations/Ethiopia-2011-2015%20CSP%20ENG1.pdf>.

African Economic Outlook. Egypt: Economic & Political Governance [online]. © 2014 African Economic Outlook, 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/north-africa/egypt/>.

African Economic Outlook. Egypt: Overview [online]. © 2014 African Economic Outlook, 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/north-africa/egypt/>.

African Economic Outlook. Ethiopia: Economic & Political Governance [online]. © African Economic Outlook 2014. 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/east-africa/ethiopia/>.

African Economic Outlook. Ethiopia: Social Context & Human Development [online]. © African Economic Outlook 2014, 6. 9. 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.africaneconomicoutlook.org/en/countries/east-africa/ethiopia/>.

AidFlows. Egypt, A. R. of: Key Development Indicators [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: <http://www.aidflows.org/>.

Australian Government: Department of Foreign Affairs and Trade. *Indonesia* [online]. [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.dfat.gov.au/geo/fs/indo.pdf>.

BADAN PUSAT STATISTIK: Statistics Indonesia [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.bps.go.id/eng/menutab.php?tabel=1&kat=1&id_subyek=28.

Central Intelligence Agency. The World Factbook: South America: Peru [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>.

CIHELKOVÁ, E., JAKŠ J. *Evropská integrace - Evropská unie*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2004, 377 str., ISBN 80-245-0854-0.

CINI, M., PÉREZ-SOLÓRZANO BORRAGÁN, N. *European Union politics*. 3rd ed. /. New York: Oxford University Press, 2010, xxxv, 485 str., ISBN 01-995-4863-3. COMSTAT [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://comstat.comesa.int/DataAnalysis.aspx>.

Country Strategy Paper 2002 - 2006: National Indicative Programme 2002 - 2003. Ukraine [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.eeas.europa.eu/ukraine/csp/02_06_en.pdf.

Czech Development Agency. *Rozvojové fondy Evropské unie 2: Nové finanční perspektivy 2007-2013*. [online]. [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: www.dww.cz/docs/manual2.pdf.

Development and Cooperation - EuropeAid [online] 27. 11. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/acp/country-cooperation/ethiopia/ethiopia_en.htm.

Development and Cooperation - EuropeAid [online] 1. 4. 2014 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/ukraine/ukraine_en.htm.

Development and Cooperation – EuropeAid [online] 2. 10. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/country-cooperation/indonesia/indonesia_en.htm.

Development and Cooperation – EuropeAid [online] 8. 5. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

Development and Cooperation – EuropeAid. [online] 17. 2. 2012 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/peru/peru_en.htm.

Development and Cooperation - EuropeAid: Egypt. [online]. 8. 5. 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/country-cooperation/egypt/egypt_en.htm.

Development and Cooperation - EuropeAid: Geographic instruments. [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2013-11-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/geographic_en.htm.

Development and Cooperation - EuropeAid: Thematic instruments and programmes. [online]. 15. 1. 2014 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/thematic_en.htm.

Development and Cooperation- EuropeAid: Development Co-operation Instrument (DCI). [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/dci_en.htm.

Development and Cooperation- EuropeAid: European Development Fund (EDF). [online]. 17. 2. 2012 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/edf_en.htm.

Development and Cooperation- EuropeAid: European Neighbourhood & Partnership Instrument. [online]. 17. 10. 2012 [cit. 2013-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/enpi_en.htm.

Development and Cooperation- EuropeAid: EU budget and external cooperation [online]. 6. 2. 2013. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/how/finance/mff/eu-budget_en.htm.

Development and Cooperation- EuropeAid: European Neighbourhood and Partnership Instrument [online]. 11. 3. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/overview/index_en.htm.

Egypt: Country Strategy Paper 2007-2013. [online]. leden 2007 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_egypt_en.pdf.

Egypt: Zahraničně-politická orientace. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [online]. [cit. 2014-03-17]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/egypt/politika/zahranicne_politicka_orientace.html.

Ethiopia - European Community: Country Strategy Paper and Indicative Programme for the Period 2002 - 2007. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/print_et_csp_en.pdf.

Ethiopia - European Community: Country Strategy Paper and Indicative Programme for the Period of 2008 - 2013. [online]. [cit. 2014-05-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/development/icenter/repository/scanned_et_csp10_en.pdf.

Ethiopian Development Research Institute. [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.mtdderi.org/RePEc/etd/wpaper/EDRI_WP004_Road_Sector_Development.pdf.

EU Business Forum: Ethiopia. *EU-Ethiopia Relations* [online]. Copyright © 2014 European Union Business Forum Ethiopia | EUBFE [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.eubfe.eu/index.php/eu-and-ethiopia>.

EU Neighbourhood Info Centre: An ENPI project. The European Neighbourhood Instrument (ENI) [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://www.enpi-info.eu/main.php?id_type=2&id=402#FromtheENPItotheENI.

Euro-Med Partnership: Egypt. Country Strategy Paper 2002-2006 [online]. [cit. 2014-04-23]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/egypt/csp/02_06_en.pdf.

Europa: Summaries of EU legislation. European Development Fund (EDF) [online]. 14. 6. 2007 [cit. 2014-04-28]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/development/overseas_countries_territories/r12102_en.htm.

European Commission: Peru. Country Strategy Paper 2007 - 2013 [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/07_13_en.pdf.

European Neighbourhood and Partnership Instrument: Ukraine. Country Strategy Paper 2007 - 2013 [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.enpi-info.eu/library/content/ukraine-country-strategy-paper-2007-2013>.

European Union External Action: Delegation of the European Union to Indonesia, Brunei Darussalam and ASEAN. *Indonesia & the EU* [online]. [cit. 2014-03-31]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/delegations/indonesia/eu_indonesia/trade_relation/index_en.htm.

European Union External Action: Delegation of the European Union to Peru. Political & economic relations [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/delegations/peru/eu_peru/political_relations/index_en.htm.

European Union External Action: Delegation of the European Union to Ukraine. Overview of political relations [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/political_relations/index_en.htm.

European Union: European Neighbourhood and Partnership Instrument. Ukraine: National Indicative Programme 2011-2013 [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/2011_enpi_nip_ukraine_en.pdf.

European Union: External Action. EU- Egypt Association Agreement [online]. [cit. 2014-03-26]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/egypt/eu-egypt_agreement/index_en.htm.

Eurostat [online] 3. 5. 2014 [cit. 2014-05-03]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/international_trade/data/database.

Evropská komise: Útvary (generální ředitelství) a služby. [online]. 7. 4. 2014 [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/about/ds_cs.htm.
<http://dx.doi.org/10.1787/9789264204836-en>.

Indonesia - European Community: Strategy Paper 2007 - 2013. [online] [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europeaid/where/asia/documents/indonesia_csp_2007-2013_en.pdf.

Indonesia- Investments. Politics [online]. Copyright © Van der Schaar Investments B.V. Delft The Netherlands [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.indonesia-investments.com/culture/politics/item65>.

Indonesia- Investments. Poverty in Indonesia [online]. Copyright © Van der Schaar Investments B.V. Delft The Netherlands [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <http://www.indonesia-investments.com/finance/macroeconomic-indicators/poverty/item301>.

Indonesia: Country Strategy Paper 2002 - 2006. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/indonesia/csp/02_06_en.pdf.

International Monetary Fund. *IMF Country Report No. 13/308: The Federal Democratic Republic of Ethiopia* [online]. © 2013, říjen 2013 [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/scr/2013/cr13308.pdf>.

JELÍNEK, P. a kol. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003, 92 str., ISBN 80-86506-33-9.

KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M [online] © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://databank.worldbank.org/data/views/variableselection/selectvariables.aspx?source=worldwide-governance-indicators>.

KAUFMANN, D., KRAAY A. a MASTRUZZI M.. *The Worldwide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues*. [online] 2010 [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2010/9/wgi%20kaufmann/09_wgi_kaufmann.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. *Fondy vnější spolupráce EU: Základní informace pro firmy, NGOs a veřejné instituce*. [online]. [cit. 2014-02-28]. Dostupné z: https://www.euroskop.cz/gallery/72/21752-pdf_fondy_vnejsi_spoluprace_eu_30052013.pdf.

Ministry of Finance and Economic Development: Growth and Transformation Plan, [online] © Copyright 2011 Ministry of Finance and Economic Development [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: <http://www.mofed.gov.et/>.

Ministry of Trade & Industry: Egyptian International Trade Point [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z: http://www.tpegypt.gov.eg/Statistics/Egyptian_Geographic_%20group.pdf.

Multiannual financial framework 2014-2020 and EU budget 2014: figures [online]. © European Union, 2013 [cit. 2014-02-28]. ISBN 978-92-79-34348-3. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/news/article_en.cfm?id=201401281520.

OECD (2014), *OECD Territorial Reviews: Ukraine 2013*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264204836-en>.

OECD (2012), *OECD Economic Surveys: Indonesia 2012*, [online]. OECD Publishing. [cit. 2014-03-30]. doi: 10.1787/eco_surveys-idn-2012-en.

OECD (2013), "Country statistical profile: Indonesia", *Country statistical profiles: Key tables from OECD*. [online] [cit. 2014-03-30]. doi: 10.1787/csp-idn-table-2013-2-en.

Peru: Country Strategy Paper. [online]. [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://eeas.europa.eu/peru/csp/02_06_en. Dostupné z http://ec.europa.eu/europeaid/where/latin-america/country-cooperation/peru/peru_en.htm.pdf.

Statistika pro ekonomy. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007, 169 - 238. ISBN 978-80-86946-43-6.

TAFT-MORALES, M.. Congressional Research Service. *Peru in Brief: Political and Economic Conditions and Relations with the United States* [online]. červen 2013 [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: <https://www.fas.org/sgp/crs/row/R42523.pdf>. The World Bank. *Peru Overview* [online]. © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/peru/overview>.

The World Bank. Ukraine: Overview [online]. © 2014 The World Bank Group, 17. 2. 2014 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/overview>.

The World Bank. World Data Bank: World Development Indicators [online]. © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-22]. Dostupné z: http://databank.worldbank.org/data/views/variableSelection/selectvariables.aspx?source=world-development-indicators#s_g.

The World Bank: Data. Indonesia [online]. © 2014 The World Bank Group [cit. 2014-03-24]. Dostupné z: http://data.worldbank.org/country/indonesia#cp_wdi.

UNESCO Institute for Statistics. [online] [cit. 2014-03-30]. Dostupné z <http://data.uis.unesco.org/>.